



Tibor Macík

ředitel
stravovacího
úseku PLL a.s.

Vážení lázeňští hosté a přátelé Gräfenberku,

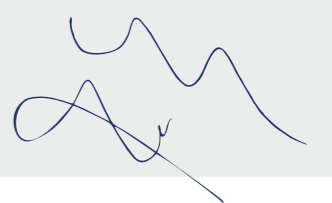
dovolte mi, abych Vás uprostřed letošní lázeňské sezóny co nejdříve pozdravil a prostřednictvím Lázeňských pramenů Vám alespoň částečně umožnil nahlédnout pod pokličku lázeňského stravování, které je neodmyslitelnou a důležitou součástí lázeňské péče.

Počátky stravování na Gräfenberku jsou neodmyslitelně spjaty s manželkou Vincenze Priessnitzové Sofií. Právě ona se mimo domácnost starala o stravování prvních lázeňských hostů. A právě stravování považoval Priessnitz za jeden z hlavních faktorů uzdravení. Voda, čerstvý vzduch, slunce, pohyb a zdravá strava, to je pět principů, které byly základem jeho terapie. Od těch dob se mnohé změnilo a pouze Sofie by na vše určitě nestačila. Její památku však připomíná stejnojmenná kavárna.

Stravovací úsek dnes zaměstnává více než 100 pracovníků. Kuchaři a kuchařky, servírky a číšníci, pracovníci skladů, nutriční terapeutky a úsekoví vedoucí, ti všichni se každý den starají o Vaši maximální spokojenost. Do finálního výčtu pracovníků je dále potřeba zahrnout sezónní brigádníky, školní praktikanty i vysokoškolské stážisty. Celkově tedy náš úsek čítá až 120 pracovníků rozdělených do několika směn. První z nich přicházejí již ve 4:15 ráno a začínají přípravou čerstvých snídaní, naopak poslední odchází za běžného provozu ve 21:15 po uzavření veřejných středisek. Během jednoho dne zajistíme stravu pro zhruba 800 klientů a zaměstnanců, což bez snídaní představuje průměrně 1700 porcí expedovaného jídla za den. Přitom každá z těchto porcí má svého cílového strávníka s ohledem na jeho předchozí výběr, dietní omezení a potravinovou intoleranci. Pokrm tedy musí doputovat z centrální kuchyně na správný lázeňský dům, na správnou výdejní směnu, na správný stůl a ve správné podobě. Mimo stravování hostů zajišťujeme také výrobu zákusků a provoz lázeňské cukrárny, denního baru i lázeňského občedku. Během četných akcí pak gastronomicky zajišťujeme provoz Zimní zahrady, Kongresového sálu i venkovních stánků. Časté jsou také slavnostní raauty a slavnostní obědy v Restauraci 1837.

I přesto máme neustále co zlepšovat. Jedním z našich velkých cílů letošního roku je přepracování stávajících jídelních lístků, jejich rozšíření a obměna pokrmů s ohledem na poslední stravovací trendy, požadavky klientů i základy zdravého stravování. Zaměřujeme se také na zefektivnění výrobních procesů, zvyšování kvality pokrmů i zlepšení komunikace s hosty. V dohledné době nás čeká například elektronické objednávání stravy, do konce roku si vyzkoušíme 24hodinový room-servis, tedy donášku na pokoj v rámci silvestrovských pobytů a další novinky. Jsme také velmi rádi, že klienti pozitivně vnímají naše regionální výrobky v podobě lázeňských sirupů do limonád, domácích čajů či zákusků z naší cukrárny. Tento segment chceme dále rozšiřovat, protože kvalitní a vyvážená strava je důležitou součástí nejen lázeňské péče, ale i zdravého životního stylu.

Přeji Vám příjemný pobyt a hlavně pevné zdraví.



Pokračování na str. 2

PÁR SLOV S...

V půli srpna Priessnitzovy léčebné lázně hostily pátý ročník hudebního festivalu charakteristického zvучnými jmény a neotřelou dramaturgií. Mezi účinkujícími Festivalu Eva Garajová a hosté 2018 vystoupil také vynikající český houslista a propagátor klasické vážné hudby Jaroslav Svěčený.

Vážný pane Svěčený, hrajete v koncertních sálech, kostelích, zámcích, jeskyních po celém světě. Existuje místo, kde jste ještě nehrál a rád byste? Rozhodně bych si rád zahrál na Novém Zélandě a v Austrálii.

Apropos, jak se Vám hrálo u nás v Jeseníku? Přes obrovské vedro, které v sále panovalo, se mi v Kongresovém sále hrálo opravdu skvěle. Rozhodně děkuji všem přítomným za dvojitě ovace ve stoje, kterými mě zahrmlí. Jesenícké lázně jsou nádherné místo, kam se vždycky rád vrátím.

V roce 2009 jste v Obecním domě pořádal výstavu mapující historii houslí v Evropě. Vydal jste o houslích i knihu. Na jaké nejstarší housle jste hrál? Tuším, že to byly housle Amatiho z roku 1538, dodnes plně funkční. A rozhodně jsem neměl pocit, že by jejich aktivní „era“ měla končit.

Na jaké housle hrajete nyní? Hraji na housle italského houslaře Guiseppe Fioriniho z roku 1907, které mi naprosto po všech stránkách vyhovují. Mému srdci nejbližší jsou ale Eberleho housličky z roku 1737. Patřily mému dědovi. Nikdy je neprodám, protože se mi k nim váže spousta milých vzpomínek.



Hrajete kromě houslí ještě na nějaký další hudební nástroj? Na koncertech střídám housle s violou, kde v rámci svého projektu o slavných smyčcových nástrojích tyto instrumenty představuji vizuálně i „zvukově“.

Mimo jiné jste také soudním znalcem v oblasti smyčcových nástrojů. Jak jste k této činnosti vůbec dospěl? Co vše obnáší být do této funkce jmenován? Už po výstavě evropských houslí v roce 2009 jsem byl žádán mnohými institucemi i jednotlivci o posouzení nástrojů, a to už byl jen krůček k soudnímu znalectví. Vedle soudně znaleckých zkoušek jsem musel prokázat i aktivitu v samovzdělávání a publikační činnost, což jsem beze zbytku splnil. V praxi musím objektivně a nezaujatě posuzovat nástroje, které jsou mi předloženy. U sporných případů sháním informace u kolegů znalců či houslařů doma, případně i v zahraničí, pokud se jedná o nástroj vyrobený v cizině. Znalecké posudky musí být kvalitní, obsažné, s určitými právními parametry, aby byly relevantní a v soudních sporech obstály.

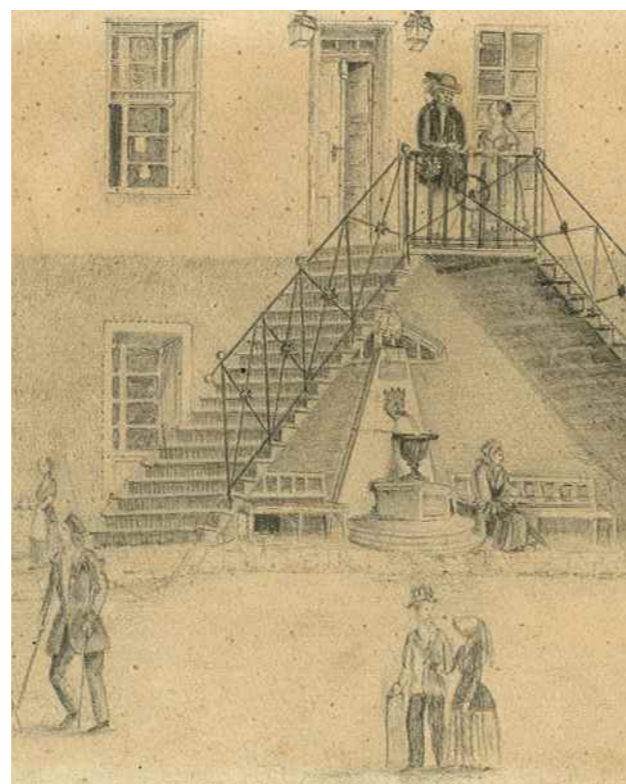
PRAMENY A PRAMENÍKY STUDNIČNÍHO VRCHU

DOMÁCÍ PRAMEN

Rok vzniku nebo první zmínky: 1843
Nadmořská výška: 607 m n. m.
Vzdálenost od lázni (vzdušnou čarou/pěšky): 0 kilometru

S nápísem Andenken von den Kurgästen – 1843 (Poděkování od lázeňských hostů – 1843) vznikl Hausquelle v přízemí nově postaveného Priessnitzova Hradu pod schodištěm, kterým se oheďdy do budovy vcházelo. Původně byl napájen z nedalekých lesních vodních zdrojů, v pozdějších letech byl, stejně jako celé lázně, napojen na vodovodní potrubí.

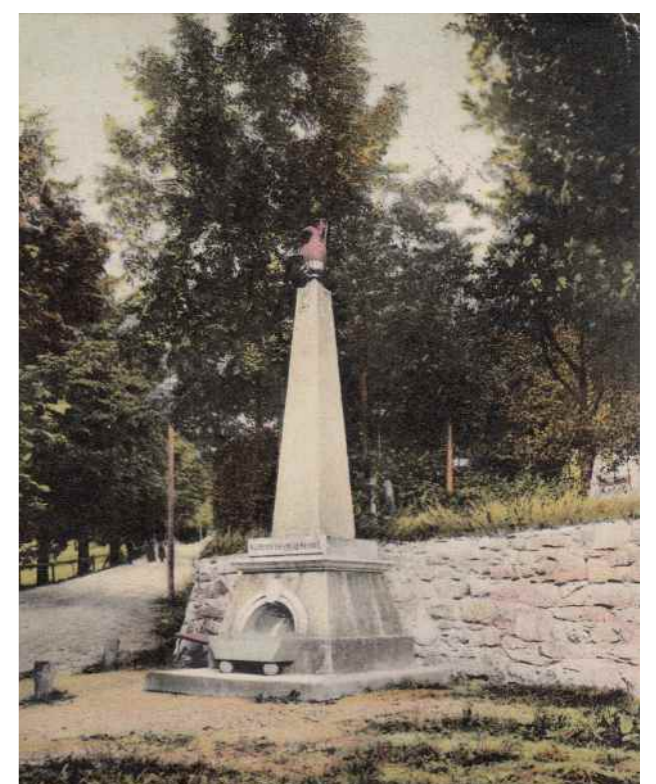
Na konci minulého století byl Domácí pramen ve špatném stavu, obnovu provedla Společnost Vincenze Priessnitzova v roce 2001, další restaurace se dočkal ještě o tři roky později. Poslední drobná vylepšení jeho vzhledu proběhla v roce 2015.



FRANCOUZSKÝ PRAMEN

Rok vzniku nebo první zmínky: 1841
Nadmořská výška: 588 m n. m.
Vzdálenost od lázni (vzdušnou čarou/pěšky): 0 kilometru

Pramen, který symbolicky vítá návštěvníky na Gräfenberku, nechal postavit plukovník de Plarembert. Pocházel z Rumunska, ale protože sloužil ve francouzské armádě a nechal na podstavci umístit nápis ve francouzštině, získalo místo své tradiční jméno. Název nebyl nikdy změněn, pramen se ovšem v roce 1908 stěhoval na místo, kde se nachází dnes. Jeho původní stanoviště bylo pod Penzionem Gräfenberg na místě dnešního Genova pramene. Dnešní podoba Francouzského pramene je z roku 2004, kdy proběhla zatím poslední renovace, o kterou se zasloužil jesenícký rodák Ivo Stern žijící v Mexiku.



EDITORIAL

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v okamžiku vydání tohoto čísla Lázeňských pramenů se ještě těšíme z letních prázdninových dnů. Věřím, že vlnu veder jste zvládli bravurně a třeba jste si vzpomněli na priessnitzovské metody a osvěžovali se brouzdáním potoky či osvěžováním v řekách, lomech a rybnících. Před námi je však ještě babí léto a barevné podzimní dny, které jsou v Jeseníkách a Rychlebských horách obzvlášť kouzelné.

K toulání mění se přírodou v paletu pestrých barev, pravda, nepotřebujete téměř nic. Podstatné je mít pro tyto jedinečné vjemy oči i mysl pořádně otevřené. Možná pak uprostřed krajiny z čista jasna narazíte na staříčkou jablůň, kupodivu obsypanou chutnými plody. Možná se ocitnete na rozlehlých loukách mezi šumnými lesy, které v minulosti obdělávali zdejší hospodáři. Určitě pak narazíte na kamenné základy stržených obydlí. Pokud vás, pouhé poutníky, tento kus země učaroval, jak působil na domácí? Jak se jim zde žilo? A jak silně byli se svou domovinou spjati? Věřili byste, že v počátcích Republiky Československé své horské a podhorské domovy proti Čechoslovákům bránili? Že nové poměry v zemi téměř považovali za okupaci? Dnes pro nás až kacířská a neuvěřitelná fakta, která se však uprostřed louky se stoletou jablůň stávají pochopitelná. Málodko by nebránil svůj domov. Každodenní radosti a strasti našich předků a jejich vnímání soudobého světa totiž mohou být na hony vzdálené našim představám a znalostem historie. Nevěříte, že historie může být poštelitá? Přečtěte si příspěvek ředitelky jeseníckého archivu Bohumily Tinzové na str. 6 a 7. Jeho prostřednictvím se přenesete do První republiky na území Sudet.

Na jiném místě Pramenů se ocitnete ještě hlouběji v historii. Kolega Jirka Glabazna zpracoval článek o Priessnitzově příteli a životopisci E. M. Selingerovi, jehož kniha vyprávějící Vincenzův příběh byla do češtiny přeložena teprve nedávno. Historik a archivář Květoslav Growka vás pak seznámí s obdivovateli vodoléčby, kteří vybudovali priessnitzovský ústav v bývalém klášteře.

Dalšími příspěvky se nechte nalákat k návštěvě zajímavých míst či akcí. Vydejte se k našim pramenům osvěžit se douškem živé vody, zaposlouchejte se do koncertu Moravské filharmonie, spatřete na vlastní oči aloňanovou výzdobu Poštovní stoly nebo znovuzrození rezidence princezny Mariany Oranžské. Ochutnejte nové produkty chlubit se ochrannou známkou JESENÍKY originální produkt, nechte se u nás hýčkat lázeňskými procedurami s vůní Asie. Buďte velkorysí a pomozte s námi malé Karolíně.

Prožijte naplnu svá každodenní dobrodružství, která se možná v běhu let stanou studijním materiálem historiků budoucnosti. Jak budeme za sto let v jejich očích vypadat my?



Báječné dny vám přeje

Věra Janků

DOPISY NAŠICH KLIENTŮ

Dobrý den,

tímto bych chtěla ještě jednou moc poděkovat těmto lidem: Hnátková Jana, Mádiová Jarka, Kubroš Patrik a Sila Jan. V termínu od 7. 5. do 4. 6. 2018 byla dcerka s babičkou (jako doprovod) na léčebném pobytu v lázních Jeseník. Byly ubytovány na LD Mír a na jídlo docházely do Jubilejní vily. Po celou dobu se o ně v jídelně starali výše zmínění lidé. Jejich každodenní vstřícný přístup, ochota, velmi kladný vztah k dětem, úsměv na tváři a samozřejmě i dobré jídlo, to je to, čeho si moc ceníme! Tento personál by vám mohl závidět i pětihvězdičkový hotel!

Doufám, že pokud opět příští rok do lázní zavítáme, setkáme se znovu s těmito lidmi, protože by byla velká škoda, kdyby tam nebyli. To, co zde píšete, je pouze minimum chvály, kterou si tyto lidé zaslouží.

Ještě jednou velké díky!

S přáním hezkého dne Lenka Bártová s rodinou

VINCENZE PRIESSNITZE
Balneopark



V případě zájmu o podporu údržby a provozu **Balneoparku Vincenze Priessnitze** můžete zaslat libovolnou částku na účet č.:

230 308 000 / 0300

Společnosti Vincenze Priessnitze, z.s., která spravuje tento unikátní lázeňský projekt.

www.priessnitz.cz

MUŽ, KTERÝ ZACHYTL PRIESSNITZŮV PŘÍBĚH PRO GENERACE BUDOUCÍ

Teprve od roku 2014 si můžete díky překladu našeho emeritního primáře MUDr. Aloise Kubíka Priessnitzův životopis, který byl poprvé vydán necelý rok po vodolécitelově smrti, přečíst v češtině. Autorem knihy, o níž se dodnes mnozí badatelé opírají jako o kánon a hojně z ní citují, je Priessnitzův osobní přítel Engelbert Maximilian Selinger.

ADVOKÁT
A VYSOKOŠKOLSKÝ
UČITEL

Engelbert Maximilian Selinger se narodil 13. října roku 1802 ve Šternberku na Moravě v rodině drobného obchodníka. Absolvoval gymnázium v Kroměříži, později studoval filozofii a právo na Císařsko-královském lyceu v Olomouci. V roce 1827 získal na Vídeňské univerzitě titul doktora práv. Advokátskou praxi absolvoval v Olomouci, odkud v roce 1829 odešel do Vídně, kde působil na katedře právně-politických věd Orientální akademie. V roce 1836 byl na této škole jmenován profesorem a několik let byl také jejím ředitelem. Tato prestižní instituce funguje ve Vídni pod názvem Diplomatická akademie dodnes.

POLITIK A DRAMATIK

Selinger byl politicky činný, v revolučním roce 1848 byl ve šternberském volebním okrsku zvolen poslancem ústavodárného Říšského sněmu. Působil také na rakouském ministerstvu zahraničí a jako cenzor. Kromě pragmatické politicko-právní stránky jeho osobnosti v něm dřímala i poetická duše a literární vášeň. Ke studiu jej přivedl zájem o poezii a v dospělosti psal divadelní hry pod pseudonymem Wilhelm Marchland. Nejstarší vídeňské divadlo Theater in der Josephstadt uvedlo jeho veselohru *Ženská emancipace* a pro divadlo v Brně napsal na objednávku drama *Sila věrnosti*. Tématem byla šťastná záchrana města před švédskými vojsky za třicetileté války, jehož dvousetleté výročí slavili Brňané roku 1845. A jeho literární talent byl také tím nejdůležitějším, čím se zapsal do dějin našich lázní.

OBDIVOVATEL
A PROPAGÁTOR
VODOLÉČBY

Selinger měl poněkud chatrné zdraví, a to jej přivedlo za Priessnitzem na Gräfenberk. Stal se jedním z mnoha nadšených obdivovatelů vodního doktora a dle svých slov také jeho blízkým přítelem. Už v roce 1841 vydal ve Vídni útlou knihu s názvem *Gräfenberg, Einladungen, Mitteilungen, Betrachtungen (Gräfenberk, pozvání, sdílení, pozorování)*. Po Priessnitzově smrti své dílko přepracoval a rozšířil, publikace s názvem *Vincenz Priessnitz, eine Lebensbeschreibung* vyšla roku 1852, tedy rok po smrti vodního doktora. Zájemci si ji dnes mohou přečíst i v češtině. „Životní příběh Vincenze Priessnitze“ vydala roku

ENGELBERT
MAXIMILIAN
SELINGER*1802 Šternberk na Moravě,
† 1862 Vídeň

2014 v překladu dr. Kubíka Společnost Vincenze Priessnitze a je stále k mání.

LITERÁRNÍ DÍLO JAKO
POMNÍK

V předmluvě ke knize se Selinger hlásí k názoru, že jednotlivé osobnosti v různých periodách dějin mají své jedinečné poslání a právě takovou osobností byl pro něj

Priessnitz, jehož poslání se vztahovalo ke „znovuzrození tělesně chátrajícího člověka“. Celá předmluva má v sobě zvláštní naléhavost, autor v ní označuje následující stránky za „pomník lásky, vděku a pravdy“.

„Mnohé, o čem je v knize řeč, jsem sám slyšel a zažil, neboť jsem po několik let pokaždé po řadu týdnů prodléval na Gräfenberku a při styku s Priessnitzem jsem požíval jeho zvláštní důvěry. O mnoha věcech, o kterých by jinak pomlčel, se vyjadřoval přede mnou,“ píše Selinger a upozorňuje tak na jistou exkluzivitu své výpovědi.

A jeho dílo mezi stovkami jiných „priessnitzovských“ prací své doby skutečně vyniká. Snad je to literárním nadáním, snad přátelským vztahem, který oba muže spojoval, kniha plastickým a čtivým způsobem vykresluje obraz doby a osobnosti slavného léčitele i života na Gräfenberku, včetně mnoha drobných epizod a anekdot. Také proto sloužila jako jeden z hlavních zdrojů informací a citací pro pozdější autory a historiky. Těžko si představit, jak by dnes vypadala celá „priessnitzovská“ literatura, ale třeba i film Pavla Linharta, kdyby nebylo Selingera.

52 LET

V souladu s přesvědčením Engelberta Maximiliana Selingera, dalo by se říci, že jedinečným dějinným posláním tohoto muže bylo zachytit život Priessnitze do sevřeného literárního tvaru. A že možná právě proto byl Prozfetelností přiveden na Gräfenberk, setkal se s Priessnitzem a získal si jeho důvěru. To, co historie německého písemnictví hodnotí jako „čistě nevinná, dobře míněná díla bez literárního významu“, je v dějinách našich lázní ryzím klenotem.

O tři roky mladší Selinger přežil Priessnitze zase jen o tři roky, zemřel léta Páně 1854. Trochu nás zamrazí, uvědomíme-li si, že ve věku dvaapadesát let, tedy stejně jako vodní doktor a autor jeho biografie Selinger, zemřel i Priessnitzův filmový životopisec Pavel Linhart. (Na druhou stranu, například Miloš Kočka se dožil požeňaného věku téměř sta let, nejedná se tedy ovidně o žádná „priessnitzologovská“ prokletí.)

Co říci na závěr? I dnes je možné se setkat s panem Selingerem prostřednictvím jeho vypravování na stránkách výše zmíněné knihy. Poskytujete zajímavý pohled do atmosféry 19. století a přitom je dobře srozumitelná i pro dnešního čtenáře. A zcela jistě vypoví o svém autorovi více než tento krátký článek.

jg

koncert Moravské filharmonie
21. října 2018 v 15 hodin
v Kongresovém sále

PÁR SLOV S...

... dokončení ze strany 1

Housle jsou tedy celkem lukrativním dědictvím či investicí...

Rozhodně. To je známo již od 17. století. V západní Evropě, Americe a dnes hojně také v Asii existují investoři, kteří vkládají nemalé peníze do houslí a některých dalších smyčcových nástrojů. Na mě se také obracují, hledají kvalitní a ověřené originály, které stále rostou na ceně. Není však snadné takové instrumenty získat. Třeba u nás jsme doslova zavaleni historickým houslařským brakem (kopie, falza), originály jsou samozřejmě v menšině. Pokud se to však podaří, tak je to skvělá investice, která funguje staletí.

Může laik poznat, zda dané housle mají nějakou cenu?

Určitě ne a je chybou si myslet, že to vyčtete z odborných časopisů či knih. Vždycky je lepší poradit se se znalcem či houslařem. Vyhnete se mnohým zklamáním, která vznikají na základě neznalosti a dezinformací.

Co všechno ovlivňuje cenu houslí?

Originalita, zachovalost, celková původnost, model, samozřejmě se platí za jméno a proslulost houslaře, historická hodnota, zajímavý vlastník v době dávnominulé, příběh nástroje. Zvuk je pouze jedna ze

součástí celkové ceny, ale pokud je špičkový, tak je to jen plus atd. atd. Těch atributů je samozřejmě mnohem více.

Housle jsou Váš život, Vaše práce i koníček. Máte ještě prostor na jiné zájmy?

Kromě historie houslí mě zajímá ještě druhá světová válka. Teď se objevuje mnoho nových, dosud neuvěřitelných dokumentů, které doplňují bílá místa této neblahé historie. Při jejich sledování a v kontextu s tím, co se děje ve světě dnes, jsem doufám, že zdravý selský rozum má ještě svoji váhu a nezapokujeme chyby a omyly předchozích generací. vj

TRADIČNÍ ŘÍJNOVÁ KONFERENCE NABÍZÍ ZAJÍMAVÁ TÉMATA I PŘEDNÁŠEJÍCÍ

Historické zajímavosti, úspěšnou praxi i novinky ze světa lázeňství střední Evropy prezentuje třináctý ročník Konference s odkazem Vincenze Priessnitz o významu lázeňské péče, která proběhne 5. až 7. října 2018 v Priessnitzových léčebných lázních. Přednášky jsou přístupné široké veřejnosti.

„Mnohé přednášky budou prezentovány spíše jazykem odborným, medicínským, v nabídce konference se však najdou i témata, kterým laik bez problémů porozumí,“ ubezpečuje případné hosty Kateřina Tomášková, obchodní ředitelka Priessnitzových lázní. Zda-li Priessnitzovy procedury považovali lidé v předminulém století za barbarské ledové peklo možná zodpoví příspěvek pardubického historika Vladana Hanulíka, který se mimo jiné specializuje na dějiny lázní a medicíny 19. století. V mnohém objevný jistě bude příspěvek tandemu Tajboš – Glabazna o živé vodě. Význam snů v psychoterapii přestává MUDr. Jan Kubánek z Priessnitzových lázní.

Jak žít v souladu s přírodou či jaká je budoucnost balneoterapie přítomným sdělí odborníci z Německa. „U cizojazyčných přednášek máme zajištěný překlad do češtiny, hosté se tedy nemusí obávat jazykové bariéry,“ doplňuje ke konferenci Tomášková.

Součástí programu je také otevření Sině osobnosti Vincenze Priessnitz, do níž byl v minulých letech ku příkladu uveden emeritní primář jeseníckých lázní MUDr. Alois Kubík či jesenícký historik a archivář Květoslav Growka. Program naleznete na www.priessnitz.cz.



vj

LETOS POMÁHÁME MALÉ KAROLÍNĚ! POMŮŽETE S NÁMI?

Už pošesté bude součástí Dne bezpečnosti a zdraví charitativní sbírka „Pomáhejme, když můžeme“. Její výtěžek tentokrát pomůže tříleté Karolíně, která je kvůli dětské obrně upoutána už od tak útlého dětství na vozíček.

V Priessnitzových léčebných lázních se stalo už tradicí, že vždy na začátku září pořádají během prezentace činnosti složek Integrovaného záchranného systému charitativní sbírku. Letos se Den bezpečnosti a zdraví společně s charitativní akcí odehraje na lázeňském hřišti v pátek 7. září.

Tentokrát má sbírka pomoci tříleté Karolíně Michalíkové, která příchod na svět neměla zrovna jednoduchý. „Několik minut po narození jí přestalo bít srdíčko, k obnově dechových a srdečních funkcí došlo až po delší resuscitaci. Tyto komplikace bohužel zdravému dítěti poškodily funkce mozku natolik, že mu byla v jednom roce diagnostikována dětská mozková obrna,“ popisuje problém malé Karolínky Eva Jurčáková, fyzioterapeutka Priessnitzových léčebných lázní, která Karolínku téměř od narození rehabilituje, a dodává: „Avšak Karolínka je velmi statečná a spolu se svou maminkou denně cvičí. Díky tomu se také její motorika postupně zlepšuje.“ Na svůj věk Karolína teprve sama sedí a loží, snaží se postavit, chodí s dopomocí maminky.

„Rehabilitace a zajištění normálního života stojí Karolíniny rodiče spoustu úsilí a peněz. Organizovaná sbírka proto pomůže rodičům na nákup kompenzačních pomůcek. Věříme, že se do ní vedle Priessnitzových léčebných lázní, jeseníckých policistů, záchrannářů a hasičů zapojí široká veřejnost,“ doplňuje obchodní ředitelka lázní Kateřina Tomášková.

Charitativní sbírka „Pomáhejme, když můžeme“ je organizována pod záštitou konta Bariéry. Malé Karolíně můžete tedy přispět kdykoli i prostřednictvím otevřeného účtu. Více na www.kontobariery.cz.

vj



K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

JESENIČTÍ NADŠENCI POSVĚTÍ OBNOVENÝ KŘÍŽ POD LÁZNĚMI

V půlce srpna parta jeseníckých patriotů na Předním vršku pod lázněmi, kam se mnozí z lázeňských hostů při svých procházkách také zatoulají, instalovala nový dřevěný kříž. Slavnostní svěcení památného místa proběhne v říjnu. Představy o oživení místa však tímto aktem nekončí.

Přední vršek (Kleine Koppe, 590 m n. m.) byl oblíbeným cílem lázeňských hostů i místních už v minulosti. Není divu, snad odjakživa platil za jednu z nejkrásnějších vyhlídek na město a hřebeny hor. Ve 40. letech 19. století jeden z Priessnitzových pacientů nechal z vděčnosti za uzdravení místo osadit Křížovým křížem. Jeho neobvyklý přívlastek je odvozen od tzv. kritické doby, která rozhodovala o finálním úspěchu či neúspěchu Priessnitzovy léčby. Jméno donátora však prameny uvádějí různě: jednou mělo jít o barona Hochhausena, jinde se hovoří o jakémsi knížeti F. či o knížeti Janu II. z Lichtensteinu.

„Věříme, že našimi aktivitami vrátíme Přednímu vršku jeho neoblíbené kouzlo a stane se z něj opět udržované odpočinkové a vyhlídkové místo, tak jak zamýšleli naši předchůdci,“ vysvětluje jeden z jeseníckých iniciátorů Zucco. Společně se svými přáteli vyrobili na vlastní náklady nový dřevěný kříž, který za pomoci těžké techniky 18. srpna instalovali na kamennou podezdívku. „Nádherný dřevěný kříž vznikl v nedaleké Vápenné pod rukama Dušana Ingra, za což mu patří obrovský dík,“ doplňuje. V nejbližší době na kamennou mohylu přibude pamětní deska s vroucím přáním *Zbav nás všeho zlého*.

Přední vršek se tak může díky těmto angažovaným a svérázným patriotům těšit na lepší zítřky. „Rozhodně bychom v našich aktivitách rádi pokračovali a obnovili alej spojující Přední vršek s Ripperovou promenádou. Zamýšlíme se také nad večerním osvětlením kříže,“ uzavírá s úsměvem Zucco.

vj



Slavnostní svěcení Křížového kříže

na Předním vršku pod lázněmi se uskuteční
v sobotu 6. října 2018
v 15 hodin
v režii pravoslavného kněze Josefa Libora Kratochvíly.

TIP NA VÝLET

V POŠTOVNÍ ŠTOLE PŘÍRODA VYČAROVALA TYRKYSOVOU VÝZDOBU

Podzemí Příčného vrchu u Zlatých Hor je prospikováno skrz naskrz starými důlními díly. Návštěvníkům zpřístupněná tzv. Poštovní štola od června láká rozšířenou prohlídkovou trasou. Snad největší pozornosti se těší neobvyklá výzdoba jejích stěn. TĚŽBA PŘED PŮL TISÍCILETÍM

Poštovní štola, nacházející se zhruba šest kilometrů od Zlatých Hor, patří k nejzachovalějším důlním dílům vůbec. Není tedy divu, že patří mezi památkově chráněná díla lidských rukou. Vždyť zmínky o štole pocházejí z počátku 16. století, nejstarší nalezené historické artefakty jsou pouze o století mladší. Staří horníci ve zdejších horninách nehledali jen zlato, těžili zde také kyzolitové měděné rudy, později pyrit.

NOVÁ PROHLÍDKOVÁ TRASA

Prohlídková trasa dlouhá zhruba kilometr vás provede ručně sekanými chodbami se stejně vytvořenými větracími komínky. Budete mít původní dřevěná potrubí a korytka na odvádění vody. Jistě nepřehlédnete repliku historického dřevěného čerpadla, které dříve ve středověku chránilo před zaplavením. Možná budete udiveni, jakými nástroji předkové dlouhé chodby vytvořili. Jedinečnou vzpomínkou na těžební činnost je sklad naštipaných polen, která horníci potřebovali pro těžbu technikou sázením ohně. Špalír dřevěných polen za ta staletí dočista zkameněl.

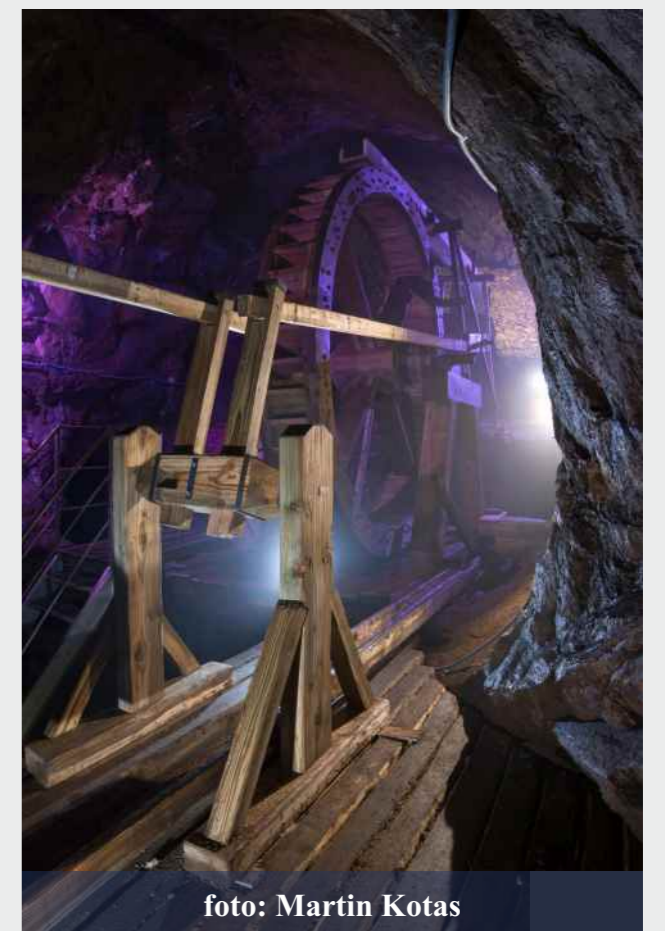


foto: Martin Kotas

PŘÍRODA ČARUJE

Za dlouhé roky, během nichž v podzemí utichlo řinčení čerpadel a dlat, se ke slovu dostala příroda. V místech staré těžby vytvořila podzemní jezírko. Na zdech pak vyčarovala doslova fascinující podívanou. Sírničky zinku na tmavých stěnách dolu vytvořily bílé náteky. Ty jsou doplněny jedinečným tyrkysovým alofanem. Jeho barvu naopak způsobují sírničky mědi.



foto: Martin Kotas

Prohlídku lze objednat v Městském informačním centru nebo Městském muzeu ve Zlatých Horách na telefoně 584 425 397 a 584 425 329. Telefonické rezervace se zajišťují minimálně den předem. V den prohlídky rezervace nejsou možné.

vj

zlatehory.cz

LÁZEŇSKÝ FEJETON

PIJČE VODU

Pijče vodu, pijče pitnu vodu, pjeje naš slezsky bard Jarek Hoznbajn a tu na Studničím vrchu to plačí cvajmal. A ja dokavam: pijče pitnu vodu, dokavač ju mamy. Bo za paru roku či měsícu može byč všecko jinač.

Ja ja, sucho věil robi spuší každým rokem, žima bez sněhu a do toho ešte skurovec. Staří němečtí lesníci pravjeli: esli chceš zničít wald, musíš zasadžič v celým lese nur smrk. A lesočeši to ve dvacatým storočí robili přesně takým způsobem, bo to rosče ganc šnel a fajně rovně, dobře se plnil ekonomicky plan. No a věil to mizi před očama, zvlášť ve Zlých Horach.

Jeden stary lesník ze Šumavy zas pravjel, že les je domovem vody. Takže až se přežene přes ten naš Studničín vrch skurovcova skalamita, voda v prameňach može zosač enem vzpominkum. A zosač enem ta v tych plastovych flašach, jak chutna fajně po igelitu. Taky už je paradoks doby. Ve Slovanským prameňu to teče korytem, zeleným od mechu a měděňky, najdu se luđe, keři se toho ščítu. V plastove flaši to vypada fajně hygienicky. No ale pravjela mi nědavno pani z bakterijologickeho ustavu, že taku vodu zkumaly pod mikroskopem a zhrozili še, co tam všecko plave. Zato ve Slovanským nic něnašli ani z Karlsuniverzity, když měřili radijoktivitu.

Tož uvidíme, jak to s vodum buđe. Těžko řeknut, co v take situjaci vubec robič, jedně čekač, až ty smrky skurovec sežere a příroda si zase poradži. Vila Ozdrava može trochu pomoct, šak ma na pozemku aji jedle a s Pradědem je jedna ruka.

Najisto ale vim, co v take situjaci něrobič... vysvětlím na příkladu. Znam tu v jedne dědině eksperta, kery ma polo. A už s ním planuje, chce ho co něvideč prodač za trojnásobek běžne ceny na trhu. Pry si klidně i počka, až se budu luđe z jižní Moravy stěhovač do hor, jak buđe coraz vější sucho. Tak to vam řeknu, to je přesně ono, taky přístup nastoprocet zichr přípravi o vodu aji nas tu v Jeseníkach. Vzpominače, jak sme byli děcka a smili se u Večerničku, jak chtěl Trautnerk prodač vodu? Byla to fajna pohadka, ale dneska v tym žijeme, a je to hlavní problem světa – přibývá tych, keři by chtěli vytěžič pralesy, prodač vodu s plastem, zarobič na něščešči druhých....

No a vime všeci, jak to s tym Trautenberkem dopadlo, a to tu vodu prodaval ve skle!

Tož pijče pitnu vodu, bo v přištech rokach němuši byč pitna. Se skurovcem se všecko može změnič. A ukaže se, kdo se buđe smič naposledy a nejlepší. Esli Trautnerci, nebo Krakonoš s Altvaterem.

SLOVNÍČEK

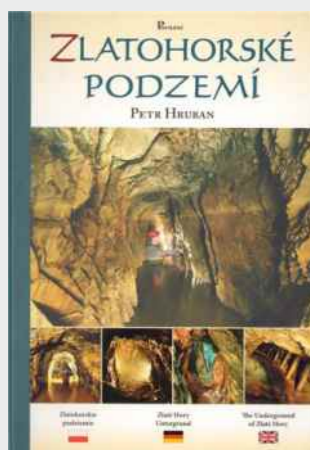
Hoznbajn to plačí cvajmal zničít wald nur smrk ganc šnel a fajně rovně

skurovcova skalamita z Karlsuniverzity polo zarobič na něščešči druhých

Nohavica to platí dvojnásob zničít les pouze smrk úplně rychle a hezky rovně kůrovcová kalamita z Univerity Karlovy pole vydělat na neštěstí druhých

KNIŽNÍ TIP

ZLATOHOŘSKÉ PODZEMÍ



Petr Hruban. Poznání 2011, 190 stran.

„Jsou místa na Zemi, kde se zastavil čas. Vejdete a začnete vnímat jinou realitu, slyšíte hlas vody, která teče a skapává kolem vás, a cítíte hlas Země, i když se někomu může zdát, že nic neslyší. Dostáváte se do jiného prostoru a přitom prostor a čas spolu úzce souvisí. Vnímáte vše kolem sebe jako nádherný dar a najednou vám uniká, že hodiny už dávno odbily půlnoc. Nacházíte se v místech, kde hodina či den neznamenají vůbec nic.“

Prostějovský jeskyňář Petr Hruban přibližuje těmito slovy v úvodu knihy své myšlenky a pocity z pobytu ve zlatohorském podzemí. Během tří let měl možnost prozkoumat desítky kilometrů chodeb a z pořízených tisíců fotografií sestavil výběr, který nabízí čtenářům na 150 stranách s textovým doprovodem odborníků Jana Kotrise, Vladimíra Vranky a Josefa Večeri. Máme tak v této publikaci výjimečnou možnost nahlédnout skrz snímky do pozoruhodného podzemního světa se všemi jeho barvami a seznámit se s historií těžby zlata a jiných kovů na Zlatohorsku. Nahlédnout můžeme i do míst, kde je zakázán vstup či dokonce do těch, která jsou dnes už zasypaná či zabetonovaná. Kniha je postavena na bohatém obrazovém materiálu, přesto nabízí v úsporných techtech také všechny podstatné informace, a to ve čtyřech jazycích – česky, německy, anglicky a polsky.

jg

VODOLÉČBA, RADAR A VÝJIMEČNÁ PŘÍRODNÍ KRÁSA

REPORTÁŽ Z NÁVŠTĚVY MALVERN ANEB GRÄFENBERK V ANGLII

V loňském roce navštívil naše lázně penzionovaný lékař a lázeňský historik John Winsor Harcup z anglického městečka Malvern. V 19. století vznikl v Malvern podle Priessnitzova vzoru vodoléčebný ústav, který byl impulsem k novodobému rozkvětu města. Lázně zde již dávno neexistují, ale jejich významu jsou si v Malvern dobře vědomi. Na jaře přišlo od pana doktora pozvání na krátkou návštěvu, a tak jsem měl možnost v tomto místě, spojeném historií s Jeseníkem, prožít nesmírně zajímavé tři květnové dny.



MALVERN HILLS

Když se při cestě z letiště objevilo na obzoru jakési horské pásmo, myslil jsem si, že je to vzdálené pohoří někde ve Walesu. „To jsou ony, Malvern Hills“, prohodil taxikář k mému nemalému překvapení. A hned jsem si vzpomněl na přednášku Dr. Harcupa na říjnové konferenci v Jeseníku. „Vypadají vyšší, než doopravdy jsou,“ pronesl, když představoval řetěz kopců, který se klene nad jeho domovem.

Malvern Hills jsou rozlohou opravdu malé pohoříčko, na délku mají jen třináct kilometrů, přirovnat by se daly třeba k jihomoravské Pálavě. Nejvyšší z malvernských kopců, Worcestershire Beacon, dosahuje nadmořské výšky 425 metrů. Nad západanglickými rovinami se přesto tyčí s třisetmetrovým převýšením a poskytuje závrtné výhledy, podobně jako všechny ostatní vrcholky Malvernů. Ač rozlohou i výškou zanedbatelné, toto pohoří je ikonické a prastaré, možná vůbec nejstarší v Anglii. A dostalo do vlnky neobyčejný půvab a charisma.



Jméno Malvern je keltského původu a znamená „holé kopce“. Temena kopců jsou travnatá a od dávné minulosti sloužila k pastvě dobytka. V pravěku zde bylo opevněné hradiště, dnes má celá oblast Malvern Hills status evropského geoparku a „oblasti mimořádné přírodní krásy“. *Area of outstanding natural beauty* je anglickou obdobou našich chráněných krajinných oblastí.

VODA Z MALVERN

Kromě výjimečné krásy mají v Malvern ještě jedno přírodní bohatství, a tím je voda. V oblasti Malvern Hills se nachází více než 80 pramenů, které mají podobnou charakteristiku jako u nás na Studničím vrchu. Pramení zde výjimečně čistá voda, s velmi malým množstvím rozpuštěných minerálů, mírně radioaktivní. V širokém okolí nejsou žádné podobné zdroje a v rovinaté Anglii, kde v čase povodní nastával problém s kontaminací studní, byla voda z Malvern ceněna už před staletími. V 18. století zkoumal její složení vědec jménem John Wall a proslavilo ji poté rýmované rčení *The Malvern water, says Doctor John Wall, is famed for containing just nothing at all.* Voda z malvernských pramenů byla již od roku 1622 plněna do lahví a nabízena k prodeji. V 19. a 20. století se jednalo o nejnámější a nejtypičtější anglickou značku stolní vody. Byla samozřejmější i v Buckinghamském paláci, královna Viktorie bez ní dokonce odmítala cestovat. V 21. století však tuto „neminerálku“ potkal ústup ze slávy. Koncern, který vlastnil stáčírnou, koupila firma Coca Cola, která v roce 2010 prodej známé značky zastavila. „Samozřejmě jsme to nechťeli nechat tak a začali jsme přemýšlet, jak tradiční značku i nabídku kvalitní vody ve skle zachránit,“ vzpomíná doktor Harcup. „Coca Cola zastavila prodej, ale zároveň si značku Malvern water pojistila ochrannou známkou. Nakonec se nám povedlo najít řešení a dnes si můžete naši pramenitou vodu znovu koupit v lahvích s nápisem *Holywell Malvern Spring Water.*“

GRÄFENBERK V ANGLII

Působivá krajinná scenérie a zdroje pramenité vody byla také tím, co rozhodlo o tom, že Malvern se stane anglickým domovem vodoléčby. „Londýnský lékař Dr. Wilson pátral po způsobu, jak uzdravit člověka bez podávání léků, a nakonec jej toto hledání přivedlo v roce 1842 k Priessnitzovi na Gräfenberk. Během osmi měsíců, které zde prožil, si osvojil principy vodoléčby a po návratu do Anglie hledal místo pro založení vodoléčebného ústavu,“ říká lázeňský historik John Harcup. „Hledal Gräfenberk v Anglii. Když přijel se svým přítelem Dr. Gullym do Malvern, věděli, že takové místo našli.“

Doktor Gully i doktor Wilson založili v Great Malvern každý svůj institut a proslavili studenou vodní kúru po celé Anglii. Úspěšně se zde léčili například zakladatel evoluční biologie Charles Darwin nebo slavná ošetřovatelka šlechtického původu Florence Nightingale.

Do té doby chudé venkovské městečko se začalo rychle rozvíjet a přeměňovat v malebné a prestižní viktoriánské



sidlo. Vedle lázeňských zařízení byla postavena řada honosných domků a vil, byla sem přivedena železnice. Nádraží v Great Malvern, postavené v novogotickém stylu, je jedním z nejhezčích v Británii a celé centrum Great Malvern je památkovou zónou.

DOMOV PRO RADAR

Narozdíl od Jeseníku, a podobně jako na desítkách jiných míst, kde v 19. století vyrostly vodoléčebné ústavy, lázně už dnes v Malvern nejsou. Zdejší vodoléčebné kliniky zanikly brzy po smrti svých zakladatelů. Přesto ovlivnily i půlstoletí po svém konci ještě jednou výrazným způsobem osud města.

V roce 1942 bylo do Malvern přesunuto z jižního pobřeží sidlo týmu vládních vojenských výzkumníků, pracujících na vývoji radaru, navigace, kódovacích zařízení a dalších technologií.

Kromě bezpečnější polohy ve vnitrozemí a utajení sehrála při výběru svou roli také přítomnost vhodného zázemí. Ubytování v bývalých vodoléčebných domech našlo několik set vědců. Z Malvern se stalo stále území s nejvyšší koncentrací osob s vědeckým titulem ve Velké Británii. Výzkumné středisko s názvem *Radar Royal Establishment* je v Malvern dodnes.

VODOLÉČBU ZDE ZNAJÍ

Hotel Great Malvern, kde mě ubytovali, je také bývalým lázeňským zařízením. V materiálech na pokoji nacházím zmínku o Dr. Wilsonovi, který navštívil Dr. Priessnitz v místě zvaném Graffenburg ve střední Evropě. Na panelu v městském parku mají sice jméno našich lázní správně, jen bližší lokalizace se nevydařila – Gräfenberg, Bavaria. Toto vše jsou ale detaily, které člověk bere jako úsměvné a zanedbatelné vedle toho, že tady opravdu atrakcí místo, kde žijete! Kolik je na světě takových měst? V malém městském muzeu je vodoléčbě věnována celá místnost. Vévodi ji figurína známého anglického skladatele

Edwarda Elgara, který v Malvern dlouho žil. Vítá zde návštěvníky usazený v županu v dřevěné kádi pro vodoléčbu. Pročítám panely, zde mají všechny informace o Gräfenberku a Priessnitzovi správně.

„Chtěli bychom mít zde v muzeu nějaký artefakt od vás z Jeseníku. A nabízíme na oplátku něco z Malvern do nové expozice v Priessnitzově rodném domku, budete-li mít zájem,“ zdůrazňuje John, který je i ve věku osmdesáti pěti let a navzdory namáhavé chůzi o dvou holích plný entuziasmu. Připomíná mi doktora Kočku blahé paměti nebo doktora Kubika, v letitém těle bydlí čiperný duch a bystrá mysl.

„Za pár týdnů mám v městských divadlech přednášku o svých nových zjištěních, o historii Malvern v souvislostech s Jeseníkem,“ upozorňuje John na to, že jeho dvě cesty do Jeseníku byly pro něj velmi objevné. „Vstupné je deset liber, což není málo, ale už je prodaných osmdesát lístků.“ (A za pár týdnů do telefonu spokojeně hlásí: „Přišlo stočtyřicet lidí, takže jsem skoro vyprodal sál v našem divadle! V září bude repríza!“)

NAPÍT SE VODY Z PRAMENE

Vydávám se z centra Great Malvern přes městský park nahoru po 99 schodech. Letité stromy, zídky, kameny a okolní svahy, prudce stoupající ke hřebeni malvernských kopců, dýchají zdravím a svěžestí. Na pěšinách a cestách potkávám nemálo lidí, kteří se usmívají, je na nich patrná spokojenost a příjemné naladění. Je to tu podobně jako v okolí našich lázní.

Vystoupám k nejnámějšímu zdejšímu prameni – studánce Svaté Anny. Kolem je hezky upravený parčík s jezírkem, pramen je krytý, obestavený budovou s oktagonální věží, ve které je kavárna. Z mramorového chrliče vyvěrá voda, chladivá a po ochutnání výborná. Dojem z ní mně nekazí ani papír s nápisem, že není vhodná pro pití, protože při posledním měření v ní bylo zjištěno větší množství bakterií, než povolují jakési limity.

„Samozřejmě, že je vhodná pro pití,“ mávne rukou doktor Harcup, když mu o tom později vyprávím. „Dneska se všichni zbláznili a chtěli by všechno sterilní. Bakterie jsou všude, bez nich by nebyl možný život. Vždycky, když to někde povídám, lidi krouží hlavou nad tím že já, doktor, říkám takové hrzné věci!“ směje se.

WELL DRESSING WEEKEND

U dalšího pramene pod rozložitým dubem potkávám rodinu, která zdobí strom i studánku pentlemi, fotkami a nejrůznějšími nápisy. Je pátek dopoledne a začíná *Well Dressing Weekend*, u příležitosti kterého mě do Malvern pozvali.

Skupiny přátel, školní třídy, rodiny, členové různých spolků, církvi a komunit zdobí zdejší prameny, studánky, pítka, koryta či pumpy. Odborná porota potom vybírá a oceňuje ty nejlepší. Každý rok je pro Well Dressing Weekend vybráno jiné téma. Vybírají je společně všichni, kdo se akce aktivně zúčastní. Letos slavili v Británii „Rok ženy“, tedy stoleté výročí udělení volebního práva ženám. A tak jsou u nazdobených pramenů často k vidění obrázky známých ženských osobností z celého světa, sufražetek – bojovnic za volební právo, ale také maminek, babiček, tetiček.

„Není to jen dekorace a společenská událost. Pozornost a péče nás lidí prameny oživuje a dává jim sílu po celý další rok“, dočítám se v brožuře o malvernských pramenech.

VELKÝ ŠPLÍCHANEC

Víkend věnovaný pramenům zahrnuje i „přehlídku oslíků“ a zehňání pramenů. Oslíci hráli ve vodoléčebných dějinách města důležitou roli. Movitější a linější klienti se na jejich hřbetech nechávali vozit do kopců „na čerstvý vzduch“. Ano, inspirace Priessnitzem měla svá slabá místa. „Dnes už to možné není, zakazuje to zákon na ochranu zvířat. Já jsem ale na oslíkovi ještě jel, zamlaďa,“ komentuje John Harcup. V nedělním slavnostním průvodu se objevují čtyři oslíci v krásných barevných postrojích, k velké radosti přítomných dětí, které si je hladi a fotí se s nimi. Posledním dnem slavnosti je pak pondělí, a ne ledajaké. V Malvern mu říkají *Big Splash Monday*, volně přeloženo „Pondělí Velkého Šplíchanec“. V městském parku probíhá po celý den vodní festival s řadou vodních atrakcí zejména pro děti. Nechybí živá hudba, divadlo, vzdělávací aktivity, tvořivé stánky, simulátor surfování nebo ochutnávka vody. Slavnostně se vyhlašují nejkrásnější vyzdobené prameny a jejich autoři dostávají ocenění.

A vrcholem dne je Velký Šplíchanec. Jako každoročně, doktor Harcup se svým asistentem, oba ve viktoriánském dobovém oblečení, předvádějí na vybraném nešťastníkově, jak probíhala za slavných lázeňských časů studená vodní kúra.

„Hádejte, kdo je letos obětí?“ ptá se potutelně John před akcí. Ano, vodoléčbu letos ukusí samotná starostka Malvern Cynthia Palmer, která je při panujících třicetistupňových teplotách mírně optimistická: „Počasí mi přeje. Myslím, že v tom horku to nebude tak hrozné!“ Sprška studené vody jí však přináší něco zcela jiného než vítané osvěžení.

„Mohli jste mě varovat!“ křičí za chvíli, oděná v koupacím kostýmu, zabalena do zářivě bílých prostěradel. Přihlížejících několik stovek lidí se skvěle baví, politikům i v Anglii každý přeje. Lázně už zde dávno nejsou, lázeňským městem však zůstává Malvern pořad.

Mgr. Jiří Glabazňa

* Voda z Malvern je proslulá tím, říká doktor Wall, že neobsahuje prostě vůbec nic (nothing at all).

NAŠE FYZIOTERAPEUTKA ROMANA LABOUNKOVÁ JE MISTRYNÍ SVĚTA

O duhovém trikotu z mistrovství světa snila Romana Labounková několik let. Během nich vedle profesionální cyklistické kariéry vystudovala Fakultu sportovních studií Masarykovy univerzity a stala se členkou fyzioterapeutického týmu Priessnitzových léčebných lázní. Svůj velký sen si splnila letos v červenci ve Val di Sole.

Za umělého osvětlení trati známého italského střediska a velkého diváckého zájmu si Romana 6. července 2018 vyjela první místo už v kvalifikaci na hlavní závod. V něm pak porazila druhou Britku Natashu Bradleyovou a třetí Němku Raphaelu Richterovou.

„S nástupem do zaměstnání se příprava na závody hodně ztížila, protože po osmi hodinách v práci přijdu domů fyzicky i psychicky vyčerpaná a těžko se mi hledá vůle ještě jít na trénink. Objem přípravy je oproti rokům, kdy jsem dělala sport vrcholově, výrazně nižší,“ odpovídá Romana na otázku, jak se jí daří skloubit vrcholový sport s prací. „Fourcross je ale hlavně technický sport, proto i když fyzicky určitě nejsem na vrcholu, tak tu techniku mám díky zkušenostem hodně dobře zažitou. Výhodou je teď pro mě fakt, že si na závody jezdím psychicky odpočinout od práce, necítím absolutně žádný tlak a jezdit se mi líp než kdykoli dřív,“ dodává s úsměvem. Vedle Romany si z Itálie přivezl stříbro Tomáš Slavík a bronz šumperský mladík Mikuláš Nevřkla.

Romana dlouhodobě patří mezi elitní české bikrosafce a fourcrossafce. Fourcrossu se věnuje od roku 2008. Tehdy právě také ve Val di Sole získala svou první medaili z mistrovství světa, byla třetí. V dalších letech vybojovala ještě jednou bronz a dvě stříbra. Ve sbírce má ovšem mimo jiné prvenství ze závodů Světového poháru. V roce 2012 se účastnila také letní olympiády v Londýně, odkud přijela s 11. místem.



Fourcross (4X, Bicycle Four Cross, Bicycle Super Cross) je cyklistická disciplína spadající pod horská kola, kde čtyři jezdci spolu závodí o pořadí v cíli. Jezdí se na dráze, která měří 500 až 700 m a je postavená obvykle někde na sjezdovce. Je plná skoků, kamenitých sekcí, zatáček a kořenů. Jezdci jsou na začátku závodu rozdělení do pavouka vyřazovacích jízd, kde první dva postupují do dalších bojů a další dva vypadnou, než zbudou čtyřčlenné finále, v kterém se jede o medaile. Ekvivalentem k fourcrossu je mnohem známější snowboardcross, ve kterém Eva Samková získala zlato na OH v Soči v roce 2014.

TIP NA VÝLET K SOUSEDŮM ZA HRANICE

REZIDENCE HOHENZOLERNŮ ZAŽÍVÁ ZNOVUZROZENÍ

Pouhých padesát kilometrů od Jeseníku stojí na návrhí nad dolnoslezským městečkem Kamieniec Ząbkowickim rezidence nizozemské princezny Marianny Oranžské. Její návštěvu si rozhodně nenechte ujít. Je to skutečná perla pruské architektury!

Marianna Oranžská, manželka Albrechta Pruského a švagrová pozdějšího pruského císaře Viléma I., se rozhodla letní rezidenci daleko od pruského dvora vybudovat prakticky okamžitě. Základní kámen velkorysého venkovského paláce byl položen 15. října 1838, tentýž rok, co princezna vůbec poprvé Kamenec navštívila coby dědičtí po zesnulé matce. Vizi rodinného hnízda tehdy ještě mladá paní sdílela se svým mužem Albrechtem, s nímž se v následujících letech skandálně rozvedla. Stavba samotná je kolosální architektonickým dílem, který vytvořili skutečné špičky oboru.

PLÁNY OD SAMOTNÉHO KRÁLOVSKÉHO ARCHITEKTA



Nejen, že plány stavby vytvořil jeden z nejvýznamnějších architektů všech dob Karl Friedrich Schinkel, zámek je zároveň jeho největším a posledním dílem. Po Schinkelově smrti roku 1841 se stavebním ředitelem v Kamenci stal jeho nadaný spolupracovník Ferdinand Martius. Novogotická rezidence se chlubí opravdu velkorysími rozměry 88 metrů na 60 metrů.

REZIDENCE SE 100 MÍSTNOSTMI

Stavbu charakterizuje cihlová fasáda zdobená vkusně doplněnými detaily ze slezského mramoru a pískovce, novogotické římsy s keramickými vlasy a v neposlední řadě vysoké lomené oblouky. Čtyři nárožní věže s cimbuřími umožňují výhledy na okouzlující a rozlehlou krajinu Sudet. Cihlové zdi ukrývají arkádová nádvoří, která naopak odkazují k inspiraci maursko-sicilskými hrady. Ze zakletých arkádových ochozů lze vstoupit do cirká sta místností. Hala s lomenými oblouky a nádherné klenby také nezapřou návrat do 15. století. Pozoruhodně navržený byl také Velký sál a jídelna s nástěnnými malbami. Martius pro palác navrhl i neogotický nábytek.

ZAHRADY JAKO V POSTDAMI



Marianna Oranžská neopomenula ani krajinářské a zahradní úpravy. Nejbližší okolí paláce tak bylo obklopeno zahradami s terasami propojenými schodišti. Pozorný návštěvník pozná podobnost se zahradami italských vil a slavnými zahradami v Postupimi. Však jejich autorem nebyl nikdo jiný než velikán zahradního umění Petr Josef Lenné, ředitel pruských královských zahrad. Jeho zahrady jsou součástí světového kulturního dědictví UNESCO, jeho filozofie je nezpochybnitelnou inspirací i pro dnešní zahradní tvůrce. Zdá se vám, že jste o této fenomenální stavbě měli slyšet už dávno? Popravdě palác nevzbuzoval příliš pozornosti ani u odborné veřejnosti, ačkoliv je skutečným vizionářským dílem nejlepších stavitelů 19. století. Možná však i proto, že od roku 1945 byl prakticky ruinou. Časy se však mění a palác opět získává svůj původní lesk a slávu.

vj

další informace o této rezidenci
naleznete na:

palacmarianny.com.pl

Mgr. Květoslav Growka
SOKA Jeseník

S PRIESSNITZEM EVROPOU KŘÍŽEM KRÁŽEM

VODOLÉČEBNÉ LÁZNĚ MARIENBERG

Devátý díl našeho seriálu věnovaného putování po místech, která se nechala inspirovat Priessnitzovými myšlenkami, nás zavede opět do Německa. Ve městečku Boppard vznikly vodoléčebné lázně v ruinách barokního kláštera.



Lázně Marienberg na přelomu 19. a 20. století
Zdroj: SOKA Jeseník

Ve spolkové zemi Porýní-Falc se nachází starobylé městečko Boppard, u něhož ve 12. století vznikl benediktský klášter Marienberg. Po zničujícím požáru v roce 1738 bylo opatství znovu postaveno v barokním slohu. V roce 1794 byl klášter obsazen francouzským vojskem a tehdejší abatyše musela s celým konventem uprchnout. Vojáci si z něj udělali ubytovnu pro důstojníky a kasárna. Vnucená sekularizace vedla v roce 1802 k prodeji kláštera Theodoru Dollovi, který v něm vybudoval prádelnu bavlněné příze. Když se podnikání přestalo dařit, jeho dcera zde zřídila v roce 1825 křesťanský výchovný ústav s dívčím penzionátem. Po její smrti však klášter chátral.

Z KLÁŠTERA LÁZNĚ

Když na Marienberg přijel v roce 1839 lékař Dr. med. Franz Josef Schmitz, našel stavbu takřka v ruinách. Okamžitě zahájil renovaci hlavní budovy a vybudoval v ní vodoléčebný ústav. Okolo kláštera nechal zřídit anglický park, kudy vedl „horský“ potok zásobující jak volně přístupný pramen, tak i vany uvnitř zařízení. Aby lázně řádně vedl, nespolehal se Schmitz jen na vodoléčebnou literaturu, ale vydal se i za Priessnitzem na Gräfenberk, kam dorazil 3. prosince 1841. Byl ubytován v domě č. p. 192 na dnešní Kalvodově ulici. Načerpal zde řadu zkušeností – o to větším překvapením



Stav klášterní budovy v roce 1914
Zdroj: SOKA Jeseník

bylo, že i přesto, lázně Marienberg prosperovaly, Schmitz ústav v roce 1845 opustil a odstěhoval se s rodinou do Heidelbergu. Tím jeho stopa v dějinách hydroprotektie končí. Na vině však byly rozepře s vedením města. Vedoucím lékařem se stal na pět let Dr. Hallmann a dohledem na pokračující renovační práce pověřil J. J. Delafourgue. Toho v roce 1851 vystřídal manžel dcery zemřelého dr. Schmitze Campann a lékařské vedení převzal Dr. Diemer. V té době Marienberg nabízel pacientům 150 pokojů a čtyři sály. V roce 1860 byl soukromý ústav převeden na akciovou společnost Kurhaus AG.

MARIENBERG VE 20. STOLETÍ

V letech 1914–1917 fungovaly lázně, obdobně jako náš Gräfenberk, víceméně jako vojenský lazaret. Po skončení války v roce 1918 získal klášter Marienberg řád voršilk, který zde zřídil internátní školu. Rozvíjela se podobně jako v Jeseníku, kde voršilký působily již od roku 1881, až do 2. světové války. V letech 1940–1945 jim byl klášter zkonfiskován a utrpěl během války řadu poškození, včetně zásahu při bombardování. V roce 1946 byl areál s klášterem voršilkám navrácen a na podzim zde byla otevřena vyšší dívčí škola s internátem. Od roku 1971 mohli školu navštěvovat i chlapi. Po deseti letech, kdy bylo zapotřebí dalších finančně náročných oprav, se škola z rozhodnutí biskupství v Treviru přestěhovala do novostavby a voršilký nabídli klášter k prodeji. V roce 1982 byl celý areál prohlášen za památku, ovšem to nezabránilo tomu, že se zde často střídali majitelé a nájemci a v některých obdobích zůstávala budova prázdná a chátrala. Až v roce 2013 se objevil plán na přestavbu budovy na 65 bytů, vybudování muzea, stavbu podzemních garáží atd. Snad se při realizaci nezapomene ani na Priessnitzovu vodoléčbu.



Klášter Marienberg na litografii v 18. století
Zdroj: SOKA Jeseník

JESENÍK A GRÄFENBERK V POČÁTCÍCH VZNIKU PRVNÍ REPUBLIKY

Letos si po celé naší vlasti s upřímnou vřelostí a hrdostí připomínáme vznik Republiky Československé. Jak bychom si měli připomenout počátek první republiky u nás na slezském Gräfenberku a v Jeseníku? Na tuto otázku neexistuje zcela jednoznačná odpověď. Historie totiž vypráví barvitější a komplikovanější příběh.



Hraničáři po roce 1921

Pro Čechy a Slováky ve vnitrozemí byl 28. říjen 1918 slavným a radostným dnem, dnem vyhlášení vzniku Československé republiky. Tímto dnem vyvrcholila čtyřletá snaha českých a slovenských politiků zahraničního i vnitřního protirakouského odboje o vznik samostatného státu Čechů a Slováků. Vskak i Zákon o zřízení samostatného státu byl doplněn prohlášením začínajícím slovy: „Lide československý. Tvůj odvčký sen se stal skutečností...“ Zcela odlišná situace panovala v pohraničních oblastech nového státu, zde nebyl k radosti žádný důvod. Většinu obyvatelstva pohraničí tvořili Němci a ti měli o své budoucnosti zcela jinou představu. Jeseník, přesněji tehdejší Frývaldov, nebyl výjimkou.

ČÍ JE JESENÍK?

V Jeseníku v té době žily sotva dvě desítky Čechů z celkového počtu téměř sedmi tisíc obyvatel. Přirozeně se zdejší německé obyvatelstvo, podobně jako v jiných pohraničních oblastech se silnou německou většinou, pokusilo využít této práva na sebeurčení národů jako ostatní národy Rakousko-Uherska. Tak jako Češi a Slováci chtěli vlastní stát, sudetští Němci se chtěli v rámci provincie Sudetenland připojit k Německému Rakousku.

PROVINCIE SUDETENLAND

Provolání o vytvoření provincie Sudetenland se sídlem v Opavě vydal 30. října 1918 poslanec Německé nacionální strany (DNP) za Slezsko dr. Robert Freißler. Bývalý státní aparát na území provincie převzala zemská vláda Sudetenlandu v čele se zemským hejtmánem. Vznikl i provizorní parlament (Landesversammlung) se 42 poslanci. Představitelé Sudetenlandu prohlásili provincii za součást Německého Rakouska a protestovali proti eventuálnímu začlenění do Československé republiky. Provincie byla rozdělena na šest vojenských obvodů, k obvodu Opava patřil i okres Jeseník.

MY, NĚMEČTÍ SLEZANÉ

Německá okresní národní rada v Jeseníku vydala vyhlášku o připojení města k Sudetenlandu dokonce již 27. října. Odkazuje se v ní na císařský manifest ze 17. října a z něho vyplývající právo na sebeurčení národů Rakousko-Uherska. Mimo jiné se v ní praví: „My, němečtí Slezané, chceme, v souladu se všemi Němci z východní části monarchie s vynaložením všech sil spolupracovat na budování ve všech směrech dokonalého samostatného státu Německé Rakousko a chceme být rovnoprávným článkem tohoto na národním principu vystavěného nového státního zřízení. /.../ My, němečtí Slezané, kteří patří krví a řečí, uměním a zvyky, osudem a dějinami k velkému německému národu, chceme náš samostatný stát Rakouské Německo spojit těsným svazkem s Německou říší. S našimi bratry nás pojí tisícové oběti krve.“ Brzy se však prokázalo, že odtržení provincie není životaschopná, především díky skutečnosti, že s proklamovaným Německým Rakouskem nesousedila. Vázly kontakty s Vídní, slibovaná materiální podpora z Rakouska a Německa nikdy nedorazila, snaha vídeňské vlády o plebiscit v českém pohraničí ztroskotala. Vítězné dohodové mocnosti navíc deklarovaly, že až do rozhodnutí mírové konference budou respektovat historické hranice Českých zemí.

SEN O PŘIPOJENÍ K NĚMECKÉMU RAKOUSKU SE ROZPLÝVAL

V polovině listopadu začalo postupné obsazování území Sudetenlandu československou armádou. Vláda Sudeten-

landu poté před svým rozpuštěním vydala prohlášení, v němž vyjádřila důvěru, že mírová konference bude respektovat právo Němců v oblasti na sebeurčení. Vláda nad československým Slezskem se vrátila do rukou Zemské vlády slezské v čele s novým zemským prezidentem Josefem Šrámkem. Sen o připojení k Německému Rakousku se rozplýval. Jednání pařížské mírové konference probíhající s přestávkami od 18. ledna 1919 do 21. ledna 1920, podepsání versailleské mírové smlouvy 28. června 1919 a především podepsání saint-germainské mírové smlouvy 10. září 1919 učinily konec všem úvahám o vzniku Německého Rakouska. K tomu ale byla ještě dlouhá cesta plná konfliktů, střetů a hlavně těžkých zkoušek obyvatel, mj. též v Jeseníku.

OBSAZENÍ JESENÍKU ČESKOSLOVENSKOU ARMÁDOU

Na konci roku 1918 byly Jeseník spolu se Zlatými Horami jedinými československou armádou dosud neobsazenými většími městy Sudetenlandu. Jejich obsazení bylo ale pouze otázkou času. Starosta města dr. Emil Hauck, působící ve funkci v letech 1909 – 1919, vydal proto 31. prosince výzvu ke spoluobčanům: „Jeseničtí občané! Přes opačná ujištění je již, stejně jako v případě Krnova (Jägerndorf) a Bruntálu (Freudenthal), o obsazení Jeseníku Českoslováci rozhodnuti. Pro tento případ vydáváme naléhavou výzvu k obyvatelstvu, vyvarovat se všeho, co by mohlo dát podnět k rozmiškám a rušení klidu, zachovejte v každém případě klid a rozvahu odpovídající německé povaze, zapomeňte i za nejtěžších okolností na jakékoliv nerozvázné, pobuřující projevy a činy, vyvarujte se větších shromáždění, pracujte jako obvykle a nezdružujte se vy a především vaše děti na ulicích.“ Dne 3. ledna roku 1919 kolem jedenácti hodin dopoledne došlo k obsazení Jeseníku. Toho dne sem přišlo 20 četníků a 19 vojáků z Hanušovic. Městský kronikář popsal průběh obsazení takto: „Prozatím sem přišla pouze malá četa z Hanušovic (Hannsdorf, okr. Šumperk, Morava). 20 četníků pod vedením strážmistra Kalendy a 19 vojáků pod komandem poručíka Doubravského. Teprve o několik dnů později sem přibyl batalion (prapor) československého vojska. Oddíl byl doprovázen italskými důstojníky. Vojáci byli vyzbrojeni a v rukou nesli ruční granáty. Mimoto bylo přivezeno i několik děl. Obsazování proběhlo zcela v klidu.“

Touto jednotkou byl 2. prapor střeleckého pluku č. 13, který skutečně doprovázelo několik československých důstojníků italské legie. Ještě téhož dne, tj. 3. ledna 1919, byla svolána do sálu na radnici schůze městského zastupitelstva, na níž starosta dr. Emil Hauck pronesl velice emotivní projev, z něhož pochází následující krátká citace: „Německý lid je všude ve velké tísní. Po ukončení války byla Českoslováci všude obsazována celistvá německá sídelní území, což si všichni museli bez odporu nechat líbit, jednak jako podmínku příměří, jednak proto, že chyběly prostředky k obraně.“ Na konci řeči vyzval městské zastupitele k jednomyslnému přijetí rozhodnutí-protestu v tomto znění: „Dne 3. ledna 1919 v sále radnice shromáždění zvolení zástupci města Jeseníku slavnostně a rozhodně protestují proti obsazení jejich města československými oddíly. Jeseník je a vždy byl čistě německým městem ležícím ve velkém čistě německém uzavřeném sídelním území. Hlásíme se k Německo-rakouské republice a k připojení k Německé říši, zastáváme stanovisko práva na sebeurčení národů a očekáváme s určitostí, že se v rámci závěrů mírové konference naše požadavky naplní. Protestujeme proto proti obsazení našeho čistě německého města Českoslováci a můžeme je považovat pouze za dočasnou dohodu, nařazené opatření.“ Prohlášení bylo jednomyslně přijato za bouřlivého potlesku. Toho dne byla vyvěšena i vyhláška okresního hejtmanství v Jeseníku vyzývající obyvatelstvo k zachování klidu a pořádku po obsazení města.

Klidný průběh obsazení okresního města rozhodně neznamenal smíření se německého obyvatelstva s nastalou

situací. Převzati státních úřadů českými vládními zástupci však proběhlo klidně. Nové vládní úřady nezasahovaly do chodu, organizace a vedení samosprávy, tj. městského úřadu. Starosta dr. Hauck již 3. ledna v citovaném projevu konstatoval: „Sám městský úřad nebyl obtěžován kromě návštěvy jednoho poddůstojníka ohledně zabezpečení ubytování vojska a vytápění.“ Nový státní pořádek se příliš nedotkl ani státních či církevních škol ve městě kromě toho, že v nich byla postupem let zavedena jako nový předmět čeština. Česká menšinová škola vznikla v Jeseníku až roku 1926. K odstraňování připomínek Rakousko-Uherska docházelo ve městě postupně v letech 1919 – 1922.

STŘETY A INCIDENTY AŽ DO ROKU 1920

Nedá se hovořit o tom, že by poměry na Jeseníku i ve městě samotném byly po příchodu vojska již stabilizované. Idea Sudetenlandu se sice rozplynula, ale stoupenci myšlenky velké německé říše se neohodlali vzdát. Docházelo k novým střetům se státní mocí, množily se ozbrojené incidenty, vyhláška střídala vyhlášku. Množily se provokace a ani vyhlášení výjimečného stavu na území tzv. Sudet, k němuž byla československá vláda donucena 6. června 1919, nekřídla nezmirilo. Slezská zemská vláda v Opavě vydala 20. června 1919 další vyhlášku s výzvou k obyvatelstvu, aby se neúčastňovalo žádných podvratných akcí, a pohrozila státním právem.

Státné právo se bohužel stalo realitou pro okresy Jeseník a Krnov (Jägerndorf) po incidentu, který se odehrál 13. srpna

STÁNNÉ PRÁVO

Státné právo je termín z oblasti trestního práva. Jedná se o výjimečné opatření státu, kdy lze mimořádně omezit některá z občanských práv. Může jít o situace, jako je živelný pohroma, válečný stav, různé nepokoje a ohrožení. Státné právo má zabránit narůstání společensky nebezpečných poměrů odstraněním pachatelů takových činů. V době státního práva se urychluje a výrazně zjednodušuje proces trestního řízení a udělené tresty jsou mnohem přísnější, často je využíván trest smrti.

1920 na pozadí odvodu branců do československé armády ve Zlatých Horách. Platil přísný zákaz srocování, nošení zbraní civilními osobami a nočního vycházení od 21 do 5 hodin. Striktně se dbalo na dodržování zavírací doby



Dr. med. Emil Hauck, starosta Jeseníku v letech 1909 - 1919

Vyhláška.

Na základě § 429 tr. ř. vyhláší v dohodě s prezidentem vrchního zemského soudu a vrchním státním zástupcem v Brně

stánné právo

pro obvod okresních hejtmanství ve Frývaldově a Krnově pro zločin vzbuření dle § 73 tr. z. Zločinu toho dopustí se, kdo se současně takových srocení, proti nimž pro odpor proti úřednímu napomenutí a pro použití násilných prostředků musí být použito mimořádné moci, aby byl zjednan klid a pořádek.

To se vyhláší s vyzváním, aby každý zdržel se jakéhokoliv odbojného srocování, každého podněcování a každé účasti na něm a aby se podrobil nařizením úřadů, vydaným k potlačení těchto zločinů. Každý, kdo se po vyhlášení stánního práva dopustí takového zločinu, bude podle stánního práva stíhán a smrtí potrestán.

V Opavě, dne 13. srpna 1920.

Vyvěšeno dne _____ v _____ hod. dopoledne
Státní dne _____ upoludne

Zemský
Šrámek

hostinců. V důsledku vyhlášení stánního práva byla posílena vojenská posádka v obou okresech. Jesenícký kronikář popsal situaci ve městě takto: „Do Jeseníku přišel velký oddíl vojska, dokonce i děla. Obrněný vůz projížděl pravidelně ulicemi města. Vojsko obsazovalo školy jako ubytovny. Veškeré protesty ze strany tehdejšího starosty Jeseníku Hüttera a místního školního rady zůstaly bez povšimnutí.“

NELEHKÉ PRVNÍ ROKY REPUBLIKY

Situace v okrese i v samotném okresním městě se po opatřeních stánního práva poměrně stabilizovala, takže stánné právo bylo 25. srpna 1920, tj. téměř dva roky od vzniku Československa, zrušeno. Rozhodně to ale neznamenalo, že se německé obyvatelstvo, resp. jeho nacionalisticky zaměřená část, s prohrou zcela smířilo. Tak např. článek uveřejněný v sociálně demokratických novinách Volksprese, které vyšly v Opavě 27. 7. 1921, upozornil na opětovné pašování zbraní z Německa. Následným policejním vyšetřováním byla tato protistátní činnost prokázána. V Jeseníku, Bukovicích a České Vsi bylo zabaveno 138 pušek typu Mauser a asi 11 tisíc nábojů. V důsledku těchto skutečností bylo zatčeno 5 osob vyšetřovaných následně ve vazbě Zemského soudu v Opavě. Dobrou práci odvedla v mnoha případech vojenská posádka v Jeseníku; je zřejmé, že v prvních letech republiky měla ve městě i na celém Jeseníku spolu s četníky a finanční stráží nelehkou službu.

SEN S TRPKÝM KONCEM

Už od roku 1918 požadovaného připojení k Německé říši se německé obyvatelstvo Jeseníku dočkalo 6. října 1938. Nikdo z nich v té době netušil, že konečné řešení vleklého národnostního problému přinese pro prohrané 2. světové válce naprostě většině z nich velmi trpké ovoce, tj. ztrátu československého státního občanství, veškerého majetku a vysídlení z domovů do Německa.

Mgr. Bohumila Tinzová, SOKA Jeseník
redakčně upravila a zkrátila Věra Janků
Zdroj: SOKA Jeseník

KTERAK DEMONSTRANTI SVAČINKY LÁZEŇSKÝM HOSTŮM SNĚDLI

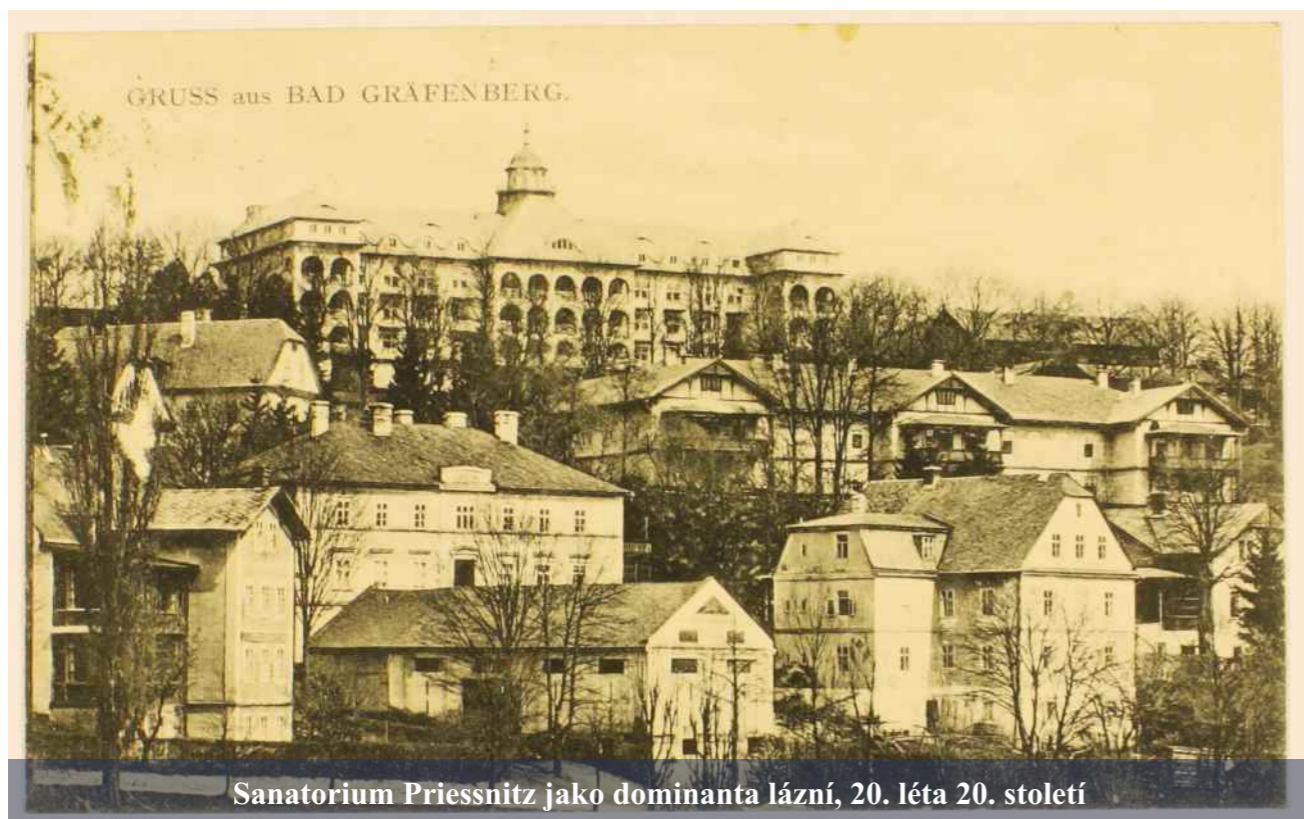
Poválečná komplikovaná situace a počátky budování Republiky Československé se samozřejmě nevyhnuly ani Gräfenberku. Ve městě a lázních se mimo jiné obyvatelstvo a lázeňští hosté museli potýkat s nedostatkem potravin, což mnohdy zapříčinilo nepříjemné situace. Ale pěkně popořadě.



Kalvodova ulice a lázně ve 20. letech 20. století



Oblíbená restaurace a kavárna Lesní tišinka



Sanatorium Priessnitz jako dominanta lázní, 20. léta 20. století



Pohled na Sanatorium Priessnitz a Vídeňskou kavárnu



Již neexistující lázeňský dům Altwater



Venkovská idyla

V důsledku války přetrvávala v Jeseníku v prvních poválečných letech, stejně jako v celé válkou zničené Evropě, kritická hospodářská situace. Byl naprostý nedostatek všech potravin, byl ponechán přísný přidělový systém. Chybělo uhlí i další suroviny k výrobě průmyslových podniků, oblečení, boty, vázla doprava. Trvalý nedostatek jatečného dobytka přiměl československou vládu k vyhlášení dlouhodobého opatření v podobě bezmasých dnů, během nichž se jak v domácnostech, tak v hostincích nesmělo konzumovat maso.

LÁZEŇŠTÍ JEN S OSVĚDČENÍM

Situaci poněkud zlepšila americká potravinářská pomoc, která ihned po skončení války do Československa dopravila velké množství potravin. I Jeseník dostal svou část; výdejním místem byla Opava, odkud byly přivezeny náklady mouky, sádla, cukru, kakaa. Téměř celý rok dostávaly děti pravidelně chléb nebo housky a mléko. Přesto bylo městské zastupitelstvo Jeseníku nuceno vydat v květnu 1919 vyhlášku k zásobování. Z jejího textu zkráceně citujeme: „Městské zastupitelstvo musí s politováním oznámit, že letní hosté zde v letošním roce nemohou být přijati a stravováni. Ani děti místního obyvatelstva nedostaly již měsíc ani kapku mléka, také jiné potraviny jako maso, vejce, máslo, zelenina nejsou vůbec k dostání. Městský úřad nemůže proto vydat potraviny nebo potravinové lístky cizincům. Ani hostince nemohou na sebe vzít stravování hostů, jelikož nedostávají potřebné přiděly potravin. Pouze lázeňským hostům ubytovaným v léčebných ústavcích na Gräfenberku, kteří předložili úředně potvrzené lékařské vysvědčení o nutnosti lázeňské léčby,

Viktor Emanuel Heeger

Od roku 1921 do roku 1934 v domku na vršku zvaném Koppe nad lázeňskou Ripperovou promenádou bydlel a kochal se překrásnými výhledy spisovatel, básník, učitel, mecenáš, poslanec, průkopník lyžařství a znalec přírody Viktor Emanuel Heeger (*1858 Zlaté Hory, †1935 Opava).

„Hlubavým zrakem vnímám kraje vzdálené, však celou duší domov můj“, byl Heegerův celoživotní slogan. Události roku 1918 a roků následujících tento vzdělaný, veselý a laskavý Slezan pozitivně nevnímal. Den vzniku Československa považoval za nejhorší den svého života.

MUDr. Rudolf Hatschek

V počátcích První republiky působil v Priessnitzových lázních jako vedoucí lékař MUDr. Rudolf Hatschek (*1865, †1921). Doktor Hatschek byl primářem lázní mezi lety 1909 až 1921. Za jeho vedoucí lékařské funkce bylo vystavěno také Sanatorium Priessnitz. V době nezletilosti Priessnitzova vnuka Vincenze Aloise byl pověřen správou lázní. Po doktoru Hatschekovi se od počátku 20. století jmenuje vyhlídka v blízkosti Maďarského pomníku pod lázeňskou kolonádou, která dříve nesla název Friedrichs Höhe (Fridrichova vyvýšenina).

bude zajištěno stravování přiměřené skromnému stanovenému přidělu /.../ Obyvatelstvo těžce trpící nouzí základních potravin je vzhledem ke stávajícím poměrům v tak podrážděné náladě proti letním hostům, že jejich pokojné chování nemůže být zaručeno. K této náladě přispělo podstatně i v předešlých letech pozorované bezohledné hromadění zásob početnými letními hosty. Jeseník i Gräfenberk proto prosí o zachování přízně pro příští léta.“

HLADOVÁ DEMONSTRACE SE VALÍ MĚSTEM

Zásobování vázlo bohužel též v následujícím roce. K velké hladové demonstraci došlo na svátek sv. Anny 26. července 1920. Podle kroniky při ní byl dokonce vyhozen z okna statkář Latzel z Bernartic, když na okresním hejtmánství

vyjednával jako mluvčí rolníků. Venku ho rozvášnění demonstranti napadli. Dalšímu násilí zabránilo přivolané četnictvo a vojsko. Tím ale události toho dne neskončily. V poledne se zástup demonstrantů vydal k lázeňskému domu Altwater, který stával v místech dnešního městského úřadu na ul. Karla Čapka, a domáhal se potravin. Vyraboval veškeré poživatiny, které nalezl.

ZMIZELY SVAČINKY PRO LÁZEŇSKÉ

Totéž se odpoledne opakovalo v lázeňských domech na Gräfenberku. V restauraci Lesní tišinka (Waldfrieden) u nynějšího Slovanského pramene (Silber Quelle) snědli demonstranti svačinu připravenou pro lázeňské hosty. Následkem této události z lázní odjelo mnoho hostů.

POMOC I MALÝM VÍDEŇÁČKŮM

Ke zřetelnému zlepšení došlo až v 2. polovině roku 1920 poté, co okresní úřad zajistil lepší zásobování města mlékem a moukou. O tom, ale též o obětavosti jeseníckých obyvatel vypovídá událost z konce května 1920, kdy bylo na žádost Spolku Slezanů ve Vídni do Jeseníku přivezeno na 250 dětí z Vídně, které byly až do 5. července téhož roku živěny v místních rodinách. Výlohy zpáteční cesty byly uhrazeny z charitativních sbírek.

Mgr. Bohumila Tinzová, SOKA Jeseník
redakčně upravila a zkrátila Věra Janků
Zdroj: SOKA Jeseník

VÝBĚR Z NAŠICH WELLNESS PROCEDUR

JÁVSKÁ MASÁŽ

1 195 Kč / 60 min
1 455 Kč / 90 min
1 995 Kč / 120 min



Je výjimečná svým velmi silným tlakem působícím na sval až dojde k jeho celkovému uvolnění a následně relaxaci. Jávská masáž je prováděna od konečků prstů na nohou až po kořínky vlasů. Uvádí tělo a mysl do stavu dokonalé harmonie.

SUMATRA MASÁŽ

1 195 Kč / 60 minut

Kombinací speciálních technik a akupresury uvolňuje napjaté svaly a jejich bolest. Sumatra masáž je jedinečná v uvolňování stresu, napomáhá proti nespavosti a je velmi relaxační. Tělo a mysl je uvedeno do dokonalého souznění.

BORNEO MASÁŽ

1 195 Kč / 60 minut

Je specifickou masáží, v níž jsou propojeny hluboké techniky s lymfatickou drenáží. Uvolňuje napětí, navozuje relaxaci a především účinně pomáhá proti celulitidě a pro zpevnění postavy.

HAVAJSKÁ MASÁŽ

1 195 Kč / 60 minut

Používáním velmi plynulých rytmik a měkkých hlubokých technik přivádí tělo do dokonalé harmonie a celkového uvolnění. Jemné masírování prstů, dlaní a především předloktí a loktů vás zbaví napětí ve svalech, stimuluje krevní oběh a dodá vám nový příliv energie.

THAJSKÁ MASÁŽ

1 195 Kč / 60 minut

Tradiční umění thajské masáže se téměř v nezměněné podobě praktikuje déle než tisíc let. Thajská masáž zbavuje pocit únavy, odstraňuje svalové křeče a nervové napětí, stimuluje krevní a lymfatický oběh, činí svaly, klouby a šlachy volně ohybné.

Procedury objednávejte na tel. 584 491 109 nebo na prodej@priessnitz.cz

Kompletní nabídku najdete na www.priessnitz.cz

Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNĚ JESENÍK

NOVĚ
V PRODEJI
ŠÍPKOVÉ
VÍNO



www.priessnitz.cz

LÉČBA V JESENÍKU ZVYŠUJE HLADINY HORMONŮ MLÁDÍ A ŠTĚSTÍ

V loňském roce proběhl ve spolupráci s docentkou Jandovou z Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Endokrinologickým ústavem v Praze klinický výzkum vlivu našich lázní na zdraví klientů. Měřily se hodnoty neurohormonů na začátku a na konci čtyřtýdenního pobytu. Na podrobnosti jsme se zeptali primáře MUDr. Jaroslava Novotného.

Pane doktore, co vedlo k rozhodnutí provést tento výzkum?

Naprostá většina pacientů se po pobytu u nás cítí zdravotně lépe. Odpůrci lázeňské léčby však zastávají názor, že jde jen o subjektivní dobrý pocit, který je vyvolán relaxací a tím, že dotyčný klient je zbaven denních starostí u práci či o rodinu. Tedy tím, že zde nejsou lidé vystaveni takovému stresu jako v běžném životě.

Že se pacienti po pobytu u nás cítí lépe, víme jak? Svěřuje vám?

Jednak o tom samozřejmě s lékaři mluví, ale používáme také takzvané Knoblochovy dotazníky se čtyřstupňovým hodnocením. Ty ukazují, že výsledky subjektivního zlepšení jsou na konci lázeňské léčby v procentech dlouhodobě téměř shodné a statisticky stabilní v řádu tisíců odléčených klientů. Dotazníky používáme již 20 let.

Loňským výzkum ale dotazníkový nebyl, zdraví pacientů jste vědecky zkoumali.

Ano, měřili jsme jim v krvi hladinu hormonů, ovlivňujících centrální nervovou soustavu, a také množství homocysteinu.

Co jste zjistili?

Mozek produkuje celou řadu steroidních hormonů, které se nazývají neurosteroidy. Nejznámějším představitelem pozitivního ovlivnění mozku je allopregnanolon, který navozuje pocit radosti a štěstí. My jsme zjistili, že hladina tohoto hormonu stoupla během léčby v jeseníckých lázních celkem o 44,5 %.

Co to znamená?

Účinky allopregnanolonu jsou podobné benzodiazepinům, což jsou léky proti úzkosti, nejistotě, strachu a vnitřnímu neklidu. Naši pacienti se tak dokáží s těmito pocity během lázní a po nich vypořádat přirozenějším způsobem, bez léků.

Měřili jste i další látky, jaké byly výsledky u nich?

Dalším významným hormonem je dehydroepiandrosteron (DHEA). Tento hormon se lidově nazývá „hormon mládí“, protože má vliv na celkovou stimulaci organismu, zbystření mysli a pozitivní myšlení. Jeho hladina v Jeseníku stoupla lidem o téměř 17 %. Zvýšení hladin allopregnanolonu a DHEA v mozku vede k intenzivnější činnosti nervových buněk a zlepšení paměti včetně pozitivního vlivu na nástup případné demence.



Na zlepšení zdravotního stavu klientů lázní mělo vliv i zvýšení hladiny serotoninu. O jeho blahodárnosti není potřeba se šít. Jedná se o takzvaný „hormon štěstí“, který produkuje mozek. Pokud je tato produkce dostatečná, cítí se člověk spokojený, bezstarostný, má dobrou náladu. Pokud dojde ke snížení produkce serotoninu, zhorší se nálada, objeví se úzkost a napětí, strach z budoucnosti, nejistota a podobně. Studie potvrdila, že léčení v jeseníckých lázních vedlo k vzestupu hladiny serotoninu o více než 23 %.

Zmiňoval jste také homocystein, o kterém se v poslední době hodně mluví. To je také neurohormon?

Není, zde šlo o něco jiného. Nahromadění homocysteinu může vést až k oxidačnímu stresu, který patří k současným největším nepřátelům člověka. Do nedávna byla vysoká hladina homocysteinu prokazována nejčastěji u onemocnění srdce a cév, ale v současnosti je potvrzována u celé řady civilizačních onemocnění, například u deprese, Alzheimerovy choroby, parkinsonismu, roztroušené sklerózy, migrény a dalších, včetně snížené imunity.

A jak to tedy dopadlo s homocysteinem?

V naší studii homocystein klesl o 17 %, což je statisticky významné číslo a jednoznačně to potvrzuje příznivý vliv léčby v Jeseníku. A to jak na oblast psychickou, tak na tělesné potíže.

Jak tento výzkum jako vedoucí lékař celkové hodnotíte?

Musím říci, že jsem byl z výsledků nadšen. Jsou ve všech sledovaných parametrech velmi pozitivní a potvrzují důležitost lázeňské léčebné rehabilitační péče jako nedílné součásti celkové péče o zdraví. Zvýšení hladin uvedených hormonů, společně s dlouholetým dotazníkovým šetřením, nám poskytuje vědecky podložený obraz zlepšení psychického i fyzického stavu pacientů. Lze předpokládat, že zvýšení hladin imunitu podporujících látek se po ukončení léčby v lázních udrží v řádu mnoha měsíců a může vést i k celkovému uzdravení.

Za rozhovor děkuje Mgr. Jiří Glabazňa

NEBUĎTE PASIVNÍ! ZAPOJTE SE DO PŘÍPRAVY NOVÉHO DĚTSKÉHO JÍDELNÍČKU

Ačkoliv by se mohlo zdát, že na stravování nelze nic zdokonalovat, opak je pravdou. Gastronomie se mění a my se měníme s ní. U nás v lázních nejsme výjimkou.

Regály obchodů jsou přeplněny nejrůznějšími potravinami. Objevujeme speciality cizokrajných kuchyní a jejich chutě. Klademe stále větší důraz na vyváženou stravu. S trendem zdravého životního stylu přichází také řada diet s rozličnými pohledy na podobu ideální stravy. V rámci neustálého zlepšování služeb musíme tyto změny sledovat a reflektovat také v nabídce lázeňské gastronomie.

POMŮŽETE NÁM? VÁŠ NÁZOR NÁS ZAJÍMÁ!

Připravili jsme pro vás speciální on-line dotazník zaměřený na zdravé stravování dětských klientů Priessnitzových léčebných lázní. Jaké pokrmy radíte ke zdravé dětské výživě? Jaké pití nebo pečivo je pro děti nejlepší a jaké naopak nejoblíbenější? Je vegetariánská strava pro dítě dobrá? A kdo by měl rozhodovat o stravě dítěte?

Tyto a další podobné otázky můžete zodpovědět na adrese www.tinyurl.com/priessnitz nebo přes QR kód níže. O zaslání dotazníku emailem si rovněž můžete napsat na adresu macik@priessnitz.cz

Ing. Tibor Macík
ředitel stravovacího úseku



Přihlaste se k ZP MV ČR



Hledáte silnou zdravotní pojišťovnu?

Přidejte se k největší zaměstnanecké pojišťovně

- Nově zvýšené příspěvky pro děti a maminky
- Příspěvky na sportovní aktivity pro všechny
- Rozšířený program pro dárce krve
- Možnost postoupení příspěvku z rodiče na dítě
- Podpora odvykání kouření
- Lékař na telefonu
- Výhodné cestovní pojištění
- Cestovní pojištění pro studenty zdarma
- Manažer zdraví



Přihlásit se můžete z pohodlí domova na www.zpmvccz.cz

[f @pojistovnazpmvcr](https://www.facebook.com/pojistovnazpmvcr)



JAK PROBÍHALY DNY HER V HÁJI VÍLY OZDRAVY

„Ne, nevyměním,“ odpovídá bez váhání šestiletá Eliška na nabídku, že by si mohla vzít ještě jednu sladkost z modré bedny. „Výměnou za kamínek, který sis vybrala v labyrintu.“ Ještě jednou odmítá, bere si pouze lízátko a spokojeně odchází. Kindervajíčka, želé medvídci, fidorky i milánské směsi zůstávají na hromadě v modré bedně.

Po splnění osmi úkolů čekala na děti v cíli ještě tato neobvyklá zkouška. Barevný lesklý kamínek, který si vysloužily za průchod labyrintem, nebo místo něj něco dobrého na zub? Podobně jako malá Eliška reaguje naprostá většina dětí, svojí odměny z labyrintu se vzdává jen pět z osmdesáti. Pravda, za některé děti činí rozhodnutí spíše rodiče. „Vyměnila bych, ale kámen už má u sebe maminka. To ona mě pro něj poslala,“ nahlížíme nechtěně do zákulisí některých soutěžních týmů.

Projít všechna stanoviště s úkoly zabírá i starším dětem nejméně hodinu času. Poznávání po hmatu či po čichu, složení vlašťovky, házení míčků do koše, rozeznávání stromů a dřeva, to si žádá svůj čas. A samozřejmě hledání trpaslíků, či spíše hraničních kamenů Háje, na které jsme hrdiny tradiční filmové pohádky od Walta Disneyho umístili. „Ze všeho nejhorší jsou trpaslíci!“ dalo by se zvolat s klaskem. Může za to poloha nově vztyčených hraničních kamenů dole u louky. Cesty k nim jsou sice už na světě, ale nejsou ještě známé a prošlápnuté. A tak dochází na slova z úvodu hry: „Součástí hry je i putování, hledání a možná trochu bloudění, jak už to v pohádkách bývá.“

V altánku u jezírka je výtvarné stanoviště, kde si děti vyrábějí roztomilé ministrádky nebo zdobí barvičkami voňavý polštářek. Ten si pak s sebou odnášejí jako odměnu. Kamínek, polštářek a lízátko.

Některé děti jsou na konci cesty trochu unavené, ale navýsost spokojené s plně vybarveným obrázkem za splnění všech úkolů. A někdy jsou to rodiče, kteří jsou více uchození, pochopitelně.

Pohádka o Sněhurce je z minulých století, zfilmování předválečné a při hledání pomáhá i moderní technika. Někteří si fotí na mobily úvodní plakát i trpaslíky na všech kamenech a neomylně hlásí správné řešení. Jiní raději trénují svou paměť, musí to přece jít i bez elektronických pomocníků. Jak přibývá těch, kdo trasu absolvovali, pomalu se rozkřiklo, že na kamenech chybí Sněhurka.

Večer se ještě sedí u ohně a opékají se špekáčky. A povídá se. O tom, co kdo toho dne zažil. O Háji, o hejkalu Zurčalovi, o zmiji, která bydlí vedle balneoparku. (Kdo četl Zurčalovy zápisky, ví, že se jmenuje Lýdie.) Děti baví



chytat pulce a pomáhat s přikládáním dřeva na oheň. Dospělé baví povídat si zarmouceným hlasem o stravování. (Asi neví, že v Háji platí zákaz stěžovat si, na cokoli. Protože to neprospívá ozdravným procesům.) Ale i někteří z nich mají nadhled: „My si tady stěžujeme, a přitom si sami dobrovolně opékáme špekáčky... vite vůbec, co v nich všechno je?“ říká jeden z tatínků.

Oheň hoří až do tmy, lidé na lavičkách kolem něj postupně ubývá, les i celý okolní kraj se noří do letního ticha, protkaného zvucením stovek cvrčků.

Takový byl jeden nevdědní den v Háji víly Ozdravy. Pokud jste u toho nebyli, budeme se na vás těšit zase příští prázdniny.

A nezapomeňte, že nahlédnout do království laskavé a moudré víly, která je patronkou zdravého a tvořivého života, lze kdykoliv i bez organizovaného programu. Zápisky hejkala Zurčaly jsou k dispozici v Lázeňském Informačním Centru.

jg

Dny her podpořilo Město Jeseník

Jeseník 
město v srdci přírody

OBLÍBENÝ DEN ZDRAVÍ A BEZPEČNOSTI KLEPE NA DVEŘE

V pátek 7. září 2018 se lázeňské hřiště a parkoviště promění v přehlídkové molo záchranné a bezpečnostní techniky využívané Integrovaným záchranným systémem České republiky. Svou techniku představí rovněž polští záchranáři. Na Dnu zdraví a bezpečnosti nebudou chybět ani akční ukázky zúčastněných složek.

Každý z vás bude moci ku příkladu shlédnout simulovanou dopravní nehodu a vyprošťování zraněných z auta, výcvik psů, hašení ručními přístroji, lezecké techniky, vojenský výcvik či dokonce boj z blízka. Tradičně nebudou chybět zástupci BESIPu, u kterých si budete moci vyzkoušet, jak ovládáte dopravní značky. Součástí nabytého dne je tradičně charitativní akce Pomáhejme, když můžeme.

Letos chceme společnými silami pomoci třileté Karolínce s dětskou mozkovou obrnou.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

Součástí Dne bezpečnosti a zdraví je charitativní sbírka „Pomáhejme, když můžeme“.

Její výtěžek pomůže třileté Karolínce.



LÁZEŇSKÉHO KOLOBĚŽKOVÁNÍ SE ZÚČASTNILO PĚDESÁT ZÁVODNÍKŮ

Na konci července se naše lázně proměnily v závodní dráhu. Probíhal u nás totiž už druhý ročník lázeňského koloběžkování Priessnitz Open 2018. O oblíbenosti jízdy na koloběžce a samotného závodu svědčí fakt, že se ho i navzdory proměnlivému počasí zúčastnilo pět desítek soutěžících.

Diplomy vytištěny, medaile a ceny nachystány, jen počasí ne a ne se umoudřit. Těsně před začátkem akce se dokonce pořádně rozpršelo. Telefony drněly jeden za druhým, zda vůbec koloběžkování proběhne. My byli rozhodnutí, že rozhodně ano.

Ve dvě hodiny odpoledne začínala registrace a naštěstí pár chvil před ní opravdu pomalu přestávalo pršet. Ve čtvrt na tři už na Ripperově promenádě stála fronta zájemců, kteří byli odhodláni překonat své soupeře i sami sebe. Do závodu se nahlásilo celkem 50 závodníků ve dvanácti kategoriích. Ti nejmenší závodili na trati dlouhé 200 a 400 metrů. Ostatní absolvovali velké kolo, tj. celou promenádu o délce 1200 metrů. Protože chlapi vypadali velice zdatně, kolečko na rozdíl od něžného pohlaví objížděli rovnou dvakrát. Závodu se v rámci letní přípravy účastnili i členové místního klubu běžeckého lyžování Fenix ski team Jeseník.

Nakonec závod proběhl bez jediné dešťové kapky. Naopak nejedno dítko uronilo slzičku, že se mu nepodařilo postavit se na bednu. Snad jsme tyto dětské smutky zahladili sladkou odměnou, kterou dostali všichni závodníci.



Děkujeme firmě Kostka, která nám zajistila dostatečné množství koloběžek, díky ní se mohl druhý ročník lázeňského koloběžkování realizovat. Zároveň děkujeme Olomouckému kraji za finanční příspěvek na akci a v neposlední řadě všem, kteří pomohli tuto krásnou akci zorganizovat.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

 Olomoucký kraj

KOSTKA

ANI NA PODZIM SE U NÁS NEBUDETE NUDIT

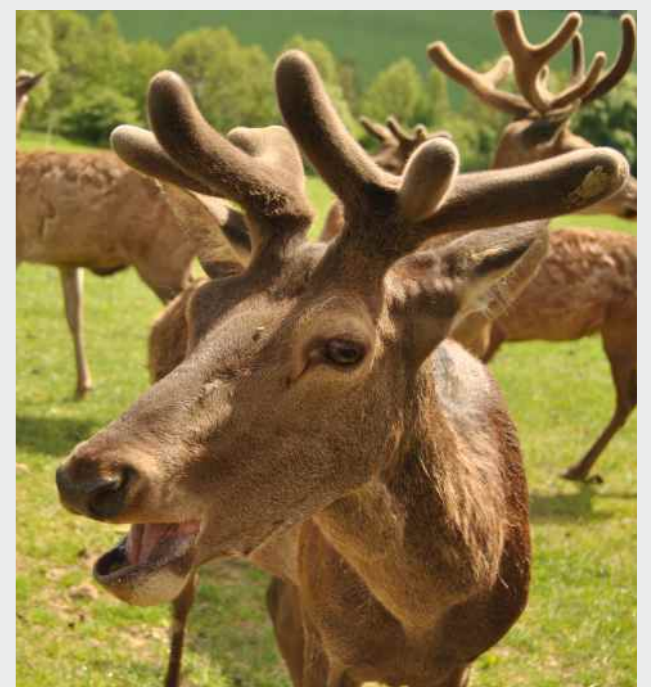
Také během podzimních měsíců se můžete projet vláčkem Lázeňáčkem. Z lázeňského areálu zajíždí do města Jeseníku či na výlet do vybraných zajímavých míst.



Od jara do podzimu zajíždí vláček Lázeňáček pravidelně na Masarykovo náměstí v Jeseníku. Zpravidla každou středu linku do města nahrazuje speciálním výletem. Mezi jeho středními cíle patří oblíbený Lesní bar v Horní Lipové nebo jelení farma v nedalekém Dětrichově. V pátek děti pravidelně vozí do Faunaparku v Lipové-lázních. O víkendu jezdí na Čertovy kameny nebo do Jeskyně Na Pomezí. V říjnu vyrazí do města a zpět jako strašidelný expres, halloweenské strašidla přeci do lázni nepojedou MHD!

ZA JELENY DO DĚTRICHOVA

Na loukách, v remízích a lesích o celkové rozloze čtrnácti hektarů žije přes sto jelenů, laní a kolouchů. Do obory můžete vjet pouze na valníku taženém traktorem. Ale nebojte se! Na valníku se pohodlně usadíte na dřevěných lavičkách, z nichž můžete jelena krmit jablčky či suchými rohlíky. Majitel farmy pan Alois Příbyl vám také o jelenech a jeho farmě leccos povypráví.



K farmě vláček Lázeňáček jezdí jednou za čtrnáct dní (každou středu) zajíždí střídavě na Lesní bar a na farmu), proto prosím sledujte jízdní řád vláčku, případně se poptejte v našem Lázeňském Informačním Centru. Každý čtvrtek pak můžete na farmu vyrazit s lázeňským průvodcem. Jako dopravní prostředek v tomto případě využíváme běžnou autobusovou linku s přestupem v Jeseníku.

Kateřina Galušková
vedoucí volnočasových aktivit

Halloween 26. 10. 2018



lidový svátek se strašidelnými
bytostmi v lázních

www.priessnitz.cz

PŘEDSTAVUJEME
NAŠE ZAMĚSTNANCETomáš Vávra
masér

Maséru Tomáši Vávrovi za jeho sedmnáctiletou praxi v Priessnitzových léčebných lázních prošly pod rukama stovky bolavých zad a kloubů. Sám říká, že za tu dobu se stala jeho práce rutinou, okamžitě ovšem doplňuje, že ho masérství stále baví a naplňuje. Vlastnímu tělu pak dopřává priessnitzovské procházky s pravidelnými zastaveními u sprchy Svornost.



Tomáši, jak vypadá Váš běžný pracovní den?

V Priessnitzových léčebných lázních pracuji od května 2001, takže za těch sedmáct let je to celkem rutina. Ale rutina, která mne stále baví a naplňuje. Masíruji dvanáct hodin v režimu krátký – dlouhý týden se dvěma přestávkami. Za tu dobu mi projde pod rukama maximálně dvaadvacet klientů.

Vnímáte za dobu své praxe změny ve složení lázeňských klientů?

Na počátku mého působení v lázních bývalo na pobytech více německy mluvících klientů. Zato přibývalo zaměstnanců různých firem, kteří u nás čerpají tzv. firemní rekondiční pobyty, a pak se zvýšil počet samoplátců. Skladba klientů se neustále obměňuje, pořád převládá starší generace. Jejich potíže se také moc nemění, převažují bolesti zad či velkých kloubů. Za mnohé problémy si mohou sami, protože stále dělají ty samé chyby dokola.

Světujete se i Vy do péče svých kolegů?

S kolegy si vzájemně pomáháme. Já osobně se jim světuji jen zřídka.

Co je podle Vás nejdůležitějším Priessnitzovým vzkazem dnešnímu člověku?

Myšlenka, že by měl člověk žít v harmonii s přírodou, vracet se k ní, naslouchat jí, inspirovat se a právě z ní čerpat pozitivní energii.

Dá se říct, co máte na své práci nejraději?

Když někdy pozoruji klienty těsně po masáži, ve výrazu tváří pozoruji, jak se jim ulevilo od potíží. Jakoby se celí rozzáří. Těší mne také, když se ke mně klienti vracejí a mají ve mě důvěru.

Jak relaxujete? Jak se o svou tělesnou a duševní schránku staráte Vy?

Relaxace pro mne znamená vypnout a uvolnit se. Když to okolnosti dovolí, tak vypínám při všech činnostech, které jsou mi příjemné, třeba při masírování, práci na zahradě, na procházce se psem, u televize, při poslechu hudby. O své tělo se snažím pečovat pohybem. V zimě chodím na běžky, od jara do podzimu mám rád plavání v přírodě. Před třemi lety jsem se dokonce začal trochu otužovat. Z práce chodím domů pěšky přes Trojpramen. V jeho blízkosti je vybudovaná sprcha Svornost, kterou využívám takřka celoročně. Naše tělo je nástrojem naší duše, tak se snažím naslouchat tomu svému a své duši dopřát, čeho si žádá. A já si to patřičně užívám.

Co byste na sebe ještě prozradil? Jak byste se charakterizoval?

Snad jen to, že jsem obyčejný hříšník, člověk, který má rád život.

Co Vám v poslední době udělalo radost?

Když manželka nedávno zachránila zraněnou vlašťovku. A musím podotknout, že to nebyl první zachráněný život.

Co Vás naopak může naštvat?

Myslím si o sobě, že jsem tolerantní, chápavý a empatický člověk. Jediné, co mne může naštvat, jsem já sám.

Bez čeho byste se v životě neobešel?

Bez mojí rodiny, jejího zázemí, podpory a pochopení. Není sice dokonalá, ale je moje!

Máte své životní krédo nebo citát?

Mým životním krédem je "Carpe Diem", přeloženo užívej dne, užívej života. Mám i pár oblíbených inspirujících citátů. Mezi ně třeba patří tento: „Vznešenost nespočívá v tom být lepší než jini lidé, vznešenost spočívá v tom být lepší, než jsem byl včera sám.“

Co byste na závěr vzkázal našim čtenářům?

Snad jen carpe diem!

Za rozhovor děkuje a spoustu energie přeje
Věra Janků

JAK SE CERTIFIKUJÍ ORIGINÁLNÍ JESENICKÉ
VÝROBKY, SLUŽBY A ZÁŽITKY

Získat ochrannou známku JESENÍKY originální produkt® je možné dvakrát do roka. Ta první roku 2018 byla však výjimečná. Jednak se sešly všechny hodnotící komise současně, jednak se posuzování nových žádostí odehrálo v areálu pivovaru v Hanušovicích a navíc koordinátor MAS Horní Pomoraví přizval k účasti i pracovníky informačních center.



Všechny certifikované výrobky, služby i zážitky jsou zveřejněné na
www.regionalni-znacky.cz/jeseniky

Ti měli možnost sledovat, jak se certifikují originální jesenické výrobky, služby a zážitky. Mimo to měli možnost prohlédnout si pivovar, ohodnotit zážitek Jeseníky divadelní a podívat se do Pivovarského muzea.

„Držitelé značky mnohdy patří k významným turistickým cílům, atraktivitám či akcím. Rada informačních center s nimi pracuje a doporučuje je svým klientům. Navíc mnohdy návštěvníci regionu mohou právě v infocentrech zakoupit místní výrobky označené jako JESENÍKY originální produkt®. Proto jsme se rozhodli tyto pracovníky více vtáhnout do děje,“ vysvětlila koordinátorka Hana Olejníková z MAS Horní Pomoraví.

V jarním kole získalo certifikát jesenické originality celkem šest nových výrobků a dva zážitky. Mezi nové originální produkty Jeseníků se řadí smaltované šperky Lenky Hudečkové z Krasova, extra džemy z řady Pepovy dobroty a maminčiny domácí výrobky (pesta, čatni, čalamády aj.) z Andělské Hory, domácí hovězí maso z Ludvíkova, piva z pivovaru Zlosin z Velkých Losin, dýňová pomazánka sociálního podniku Dobroty z venkova ze Šumperka a voda z Mamutiho pramene z Dolní Moravy. Čerstvě obdržely značku zážitky Slavnosti Města Šumperka a Horský resort Dolní Morava.

Bc. Barbora Haušková



ZA KRÁSAMI JESENÍKŮ NA ELEKTROKOLE

Ještě jste si na putování po jesenických horách v sedle bicyklu netroufli? Na elektrokole zdoláte i ten nejobávanější kopec. Elektrokola půjčujeme v lázních, obstarat si je můžete i v půjčovně ve městě. Pak jen stačí zvolit si cíl cyklistického výletu.

KDE PŮJČIT V JESENÍKU
ELEKTROKOLO?

„Elektrokola jsou ideální alternativou pro méně zdatné cyklisty, mezi něž řadíme seniory či lázeňské hosty v rekonvalescenci po nemoci či úrazu,“ představuje trend poslední doby Kateřina Tomášková, obchodní ředitelka jesenických lázní. „V lázních v současné době máme k půjčení dvě elektrokola městského typu, nabídku však chceme postupně rozšiřovat,“ dodává. Důvodem je stále vzrůstající obliba nabíjecích kol a také stále nově vznikající trasy vhodné právě pro tento typ kol.

Elektrokola půjčují také v půjčovně JeseníkyTour.eu dole ve městě. „K dispozici máme šest elektrokol anglické značky Wisper, které mají skutečně jednoduché ovládání a pohodlné sezení. Při asistovaném šlapání na jedno nabití baterie zvládnou až 100 kilometrů,“ popisuje svá kola majitel Marian Bodnár. Do jeho půjčovny můžete pro elektrokola zavítat i s dětmi. K elektrokolům kromě GPS navigace a barevné mapy s trasami kolem Jeseníku půjčuje i dětskou sedačku.

KAM NA VÝLET?

S takovým vybavením se nemusíte bát ani náročných převýšení. Hravě absolvujete půldenní výlet na Rejvíz, Ramzovou, do Zlatých Hor k zlatorudným mlýnům, na oblíbený Lesní bar nebo do Račiho údolí ke kouzelné secesi Tančímě. Určitě však zvládnete i celodenní výlet do Karlovy Studánky, na borůvkové knedlíky na Paprsek, na koupáčku k rychlebským lomům. Zdatnější jezdcí bez problémů dojedou i k velképale rezidenci Marianny Oranžské, kterou vám představujeme v našem tipu na výlet na str. 5.

vj



ZDEJŠÍMI HORAMI S JANEM KRATĚNOU

Naše lázně jsou ze tří stran obklopeny horami, a to Hrubým Jeseníkem, Rychlebskými horami a Zlatohorskou vrchovinou. Jmenovaná pohoří jsou prořata průsmyky, které tvoří přirozenou spojnici zdejších obyvatel s okolním světem. Jedním z nich je Ramzovské sedlo.

RAMZOVSKÉ SEDLO

Nejnižšímu z jesenických průsmyků dala jméno osada Ramzová. Železnice přes sedlo vede od roku 1888. Málokdo však ví, že naši předkové uvažovali o propojení Jesenicka se zeměmi Rakouska-Uherska tunelem pod Červenou horou. Železniční spojení Hanušovic a Glucholaz přes Jeseník bylo finančně únosnějším řešením. Vzorem pro stavbu bylo podobné dílo v Rakousku. Přes průsmyk Semmering, 896 m n. m., byla mnohými tunely a viadukty zavedena železnice v roce 1854.

Z RAMZOVÉ NA DVA LESNÍ
BARY V HORNÍ LIPOVÉ

Z Ramzovského sedla lze několika způsoby dojít k oblíbeným lesním barům v Horní Lipové. Jednou z možností je vydat se kolem Ramzovského vlakového nádraží na Větrolem, 785 m n. m., k tamním hotelovým apartmánům. Za stálého stoupání po červené turistické značce směřujeme k nejvyšší hoře Rychlebských hor Smrku, 1125 m n. m. Cesta je doslova lemovaná původními žulovými hraničními kameny. Jejich mnohde ještě patrně označení písmeny BB a FL dodnes informuje o hranici mezi Vratislavským biskupstvím a Lichtenštejnským knížectvím. Po relativně dlouhém stoupání se ocitnete na rovinatém vrcholu Smrku tvořeném především ruly a kvarcity.

Dále se přes „alej mladých smrků“ po žluté turistické značce vydáváme k útulně Mates, 1075 m n. m. Pokračujeme na Luční vrch, 980 m n. m., v jehož blízkosti se nachází milá vyhlídka na jesenické pohoří. Lze spatřit vrchol Vozky, 1377 m n. m., srpek Keprníku, 1423 m n. m., Šerák, 1351 m n. m., a bystrý turista rozezná i Obří skály, 1088 m n. m. Po zhruba tři sta metrech se ocitáme u tzv. Horního baru s vydatným horským potůčkem svedeným do dřevěného koryýtka. Toto místo má největší kouzlo v zimě, kdy z dřevěného koryýtka visí krásné závěsy ledu.

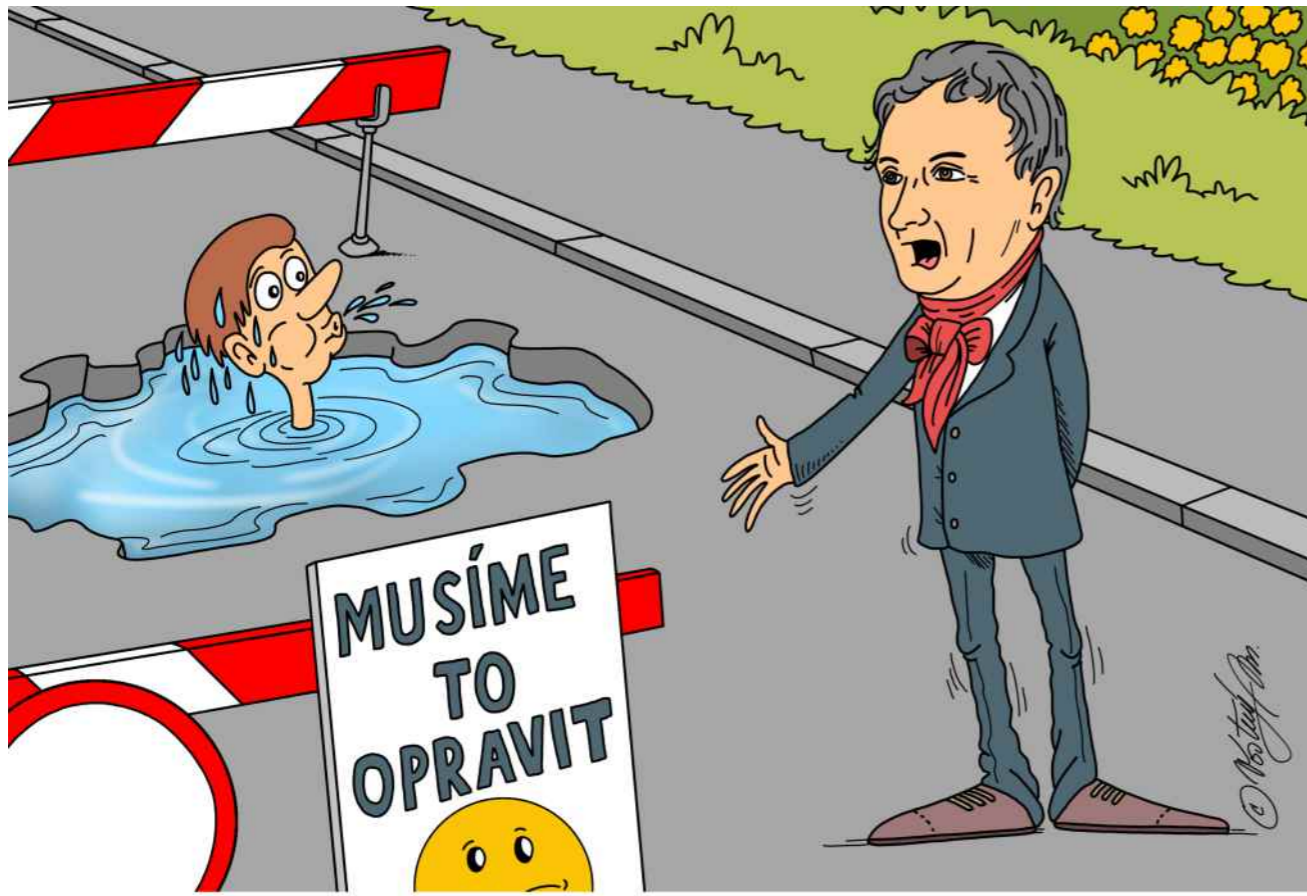
Další zhruba čtyři kilometry klesáme po asfaltové cestě k našemu cíli. Můžeme však zvolit i prudší, tedy obtížnější, cestu k Dolnímu lesnímu baru, která nám ušetří zhruba 3 kilometry.

Lesní bar s přístřeškem, 755 m n. m., láká k opékání špekáčků a zahánění žízně. Nabídka tohoto populárního místa je opravdu široká. Tento unikátní kout v lesích nad Horní Lipovou založil před více než deseti lety pan inženýr Pavlíček. Právě on se vzorně stará o jeho zásobování pochutinami, dřevem do krbu, ale i humorem. Cestou na vlak v Horní Lipové, kterým se vrátíme do Jeseníku, nezapomínáme nakrmit dřevěného šiškožrouta smrkovými šiškami, nebo pozdravit březové zájce.

Při příští vycházce nashledanou!

Jan Kratěna, starší průvodce lázni
redakčně upravila a zkrátila Věra Janků





Drahý příteli, zřejmě zde došlo k omylu. Toto zaručeně není součást balneoparku.

DOPLŇOVAČKA

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 |
| P | P | P | P | P | T | T | T | T |
| | | | | | | | | |
| | | | | | | | | |
| | | | | | | | | |
| A | A | A | A | A | K | A | A | A |

- 1. prozaický žánr
- 2. náhrada části těla
- 3. ocelová podložka koňských kopyt
- 4. změna vzhledu
- 5. část menu
- 6. soustavné cvičení
- 7. malá tyčka
- 8. pilulka
- 9. slavnostní oblečení

BUŇKOVKA



Výrazy píše od značek po směru hodinových ručiček kolem legendy, tajenku najdete v očíslovaných políčkách.

OSMISMĚRKA

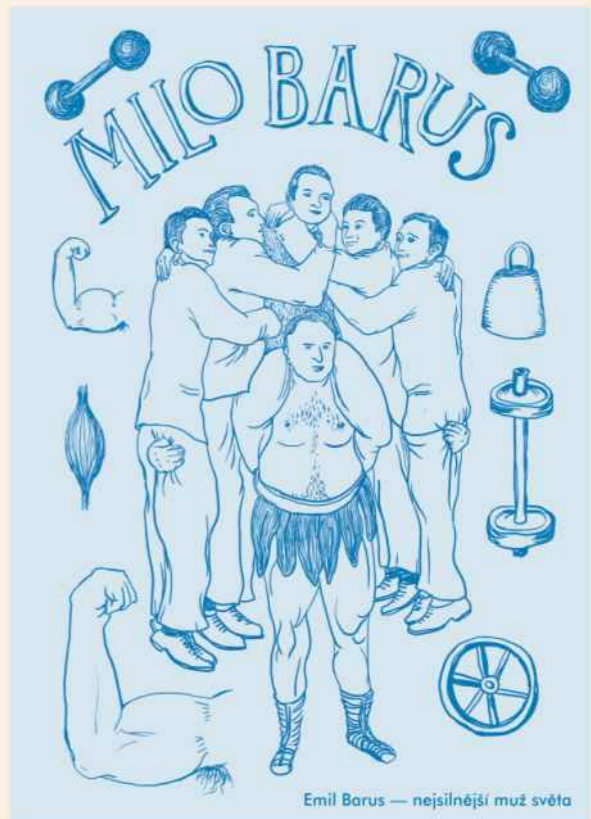
Po vyškrtání všech slov vám zbude 17 písmen. Jejich přečtením po řádcích získáte tajenku.

| | | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| V | D | Í | C | Í | J | A | R | K | T | A | K | T | I | V | E |
| A | R | Ě | V | E | N | H | R | A | P | O | T | S | T | V | I |
| K | O | N | T | O | L | Á | Ř | C | E | E | K | O | A | A | P |
| Ž | B | L | R | E | L | I | B | E | R | Á | L | N | Š | L | A |
| U | N | B | E | O | R | S | T | L | B | D | G | V | K | H | M |
| R | O | N | V | D | T | Á | O | E | A | E | Z | E | Á | I | Á |
| D | M | R | O | A | R | A | R | V | L | H | N | R | Ř | T | T |
| P | A | R | R | I | K | A | O | I | Z | Z | O | A | E | U | K |
| H | L | O | T | A | D | S | S | S | A | Á | E | B | T | R | A |
| S | B | N | N | I | Ý | T | P | E | C | E | N | N | Y | K | T |
| A | A | T | I | R | A | Z | A | B | S | U | R | D | I | T | A |

- ABSURDITA - AKANT -
- AKTIV - BAREVNOST -
- BLAHOBYT - BREPT -
- DAREBÁK - DOBRO -
- DROBNOMALBA -
- DRUŽKA -
- EVANGELISTA -
- HŘEBENATKA -
- INTROVERT - KRAJÍC -
- KRÁLOVRAH -
- KRUTIHLAV -
- LIBERÁL -
- NÁZVOSLOVÍ -
- NEVĚRA -
- NEZLETILEC -
- PAMÁTKA - PECEN -
- RÝSOVADLO -
- SARDEL - STAROBA -
- STOPA - TAŠKÁŘ -
- TERÁRIA

ORIGINÁLNÍ POHLEDNICE ALTVATER SEZNAMTE SE!

V Německu o něm natočili více než stominutový životopisný film. V bavorském Mühltaulu, kde žil, můžete navštívit expozici věnovanou jeho téměř nenapodobitelným kouskům. Každoročně se mu chtějí vyrovnat borci na sportovním klání, které nese jeho jméno. Řeč je o nejsilnějším muži světa, který se narodil ve Staré Červené Vodě vzdálené zhruba 20 kilometrů od Jeseníku.



Emil Barus — nejsilnější muž světa

Emil Barus ze Staré Červené Vody už jako náctiletý mlynářský učen vynikal obrovskou silou. V osmnácti ve Vidnavě pokořil 280 kilogramů. Na jeho talent se v březnu 1925 přijel podívat i tehdejší anglický profesionální zápasník a mistr světa Joseph Robinson. Sice už tehdy s Bahrem podepsal profesionální smlouvu a stačili absolvovat několik turnajů, sportovní kariéru mladíkovi přerušila vojna. Po vojenské službě začal vystupovat jako silák – akrobat v cirkusových vystoupeních pod uměleckým jménem Milo Barus, ve kterém se odrážel obdiv k starořeckému olympijskému šampionovi Milovi z Crotony. Své dechberoucí kousky předváděl po celém světě. Zároveň se stal šestkrát nejsilnějším mužem planety.

Jeho životním osudem zamíchala válka a její následky. Za protifašistické smýšlení byl vězněn, jako sudetský Němec však donucen opustit vlast i se svojí ženou. Po odchodu do Německa se po dalších peripetech vrátil ke svým siláckým a varietním vystoupením, které předváděl do začátku 60. let po celé Evropě. Do vlasti se už nikdy nepřestěhoval, jen, zejména v letech šedesátých, Vidnavu navštěvoval.

Milo Barus
*1906 Stará Červená Voda †1977 Alttötting

V roce 1930 ve svých 24 letech získal v Paříži titul „nejsilnější muž na světě“ a později obhájil v Londýně, Kalkatě, Káhiře, Buenos Aires a New Yorku. V Barceloně se proslavil jako „nekrvavý toreador“, neboť v aréně rukama popadl býka za rohy, svalil jej na zem a zachránil život zraněnému toreadorovi. V Argentině vynesl na ramenech po sedmimetrovém žebříku koně. V Sao Paulu zabránil startu dvěma dvojplášňákům proti sobě.

Celou sérii svérázných pohlednic Altvaterpohledy, mapující zajímavé historické osobnosti a události z kraje kolem Jeseníku, můžete získat na třech místech regionu – u nás v Lázeňském Informačním Centru, v jesenícké kavárně Ennea caffè&shop a v Tančírně v Račím údolí. Více se o projektu dozvíte na:

<http://altvaterpohledy.blogspot.cz>

NOVĚ V PRODEJI

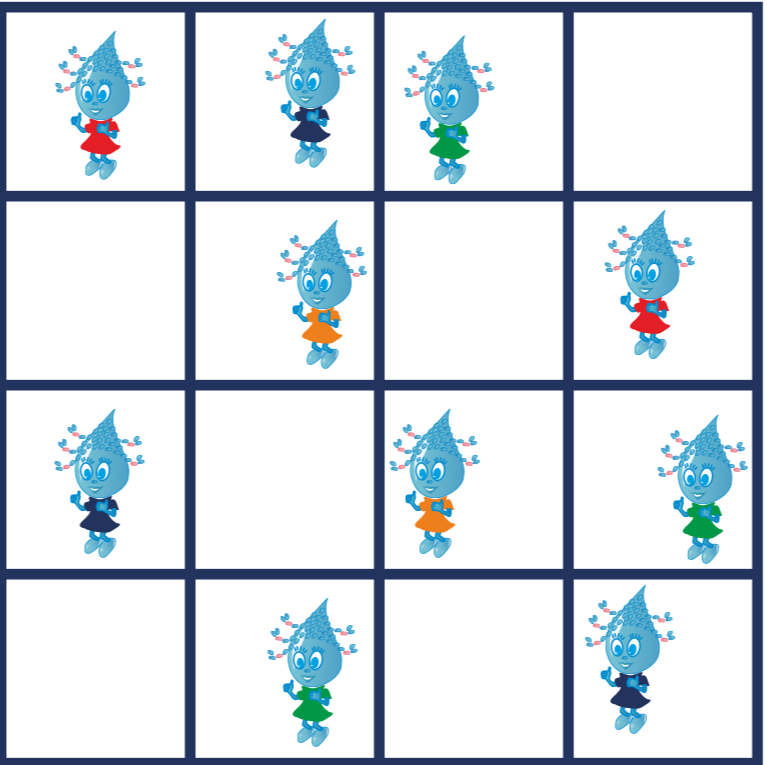
XIII. leti jesenícká čokoláda

Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNE JESENÍK
www.priessnitz.cz

www.priessnitz.cz

VESELE LÁZNE

SUDOKU
Nakresli do prázdných polí SOFINKU tak, aby se v žádném sloupci ani řádku neopakovala barva jejich šatiček.



S tou správnou mapou můžete najít pohádkový poklad!

S naší mobilní aplikací najdete každý náš pramen a mnohem více...

Gräfenberg App

Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNE JESENÍK

Olomoucký kraj

PLÁN AKCÍ NA ROK 2018



VÝSTAVY - GALERIE VODNÍ TVRZ
26. 6. – 30. 9. 2018
Post Bellum 1866
13. 11. 2018 – 6. 1. 2019
Vánoce našich babiček

**VÝSTAVY - HLAVNÍ VÝSTAVNÍ SÁL
VODNÍ TVRZ**
17. 7. – 7. 10. 2018
Ovce a krávy pod Pradědem aneb Dějiny
a současnost pastevectví v Jeseníkách
23. 10. 2018 – 13. 1. 2019
Válka, která zrodila Československo

PŘEDNÁŠKY

27. 9. 2018
Stříbrná hora – pevnost
4. 10. 2018
Zubař, chatař, lyžař a nenapravitelný
šprýmař Oskar Gutwinski
a Kralický Sněžník
25. 10. 2018
Z historie železnice na Jesenicku
22. 11. 2018
Moravští a slezští vojáci na frontách
Velké války I.
29. 11. 2018
Moravští a slezští vojáci na frontách
Velké války II.
13. 12. 2018
Současná umělecká tvorba na Jesenicku

EXKURZE

1. 9. 2018
Žulová – zajatecký tábor
a Nýznerovské vodopády
22. 9. 2018
Přes hranice do polských Glucholaz
20. 10. 2018
Podzimní výprava na zříceninu
hradu Fürstenwalde

DALŠÍ AKCE

15. 9. – 16. 9. 2018
EHD – European Heritage days – volné
vstupy k expozicím a výstavám
27. 9. – 28. 9. 2018
XVIII. Svatováclavské setkání
7. 12. – 8. 12. 2018
IX. ročník Vánočního jarmarku

XVIII. SVATOVÁCLAVSKÉ SETKÁNÍ V JESENÍKU

na téma JESENÍKY A OCHRANA PŘÍRODY

čtvrtek 27. září 2018

9:00 Zimní zahrada Sanatoria Priessnitz
Vlastivědné sympozium
„Jeseníky a ochrana přírody“
a seminář „Muzea, galerie, školy
a podpora nadání“

15:00 Vodní tvrz Jeseník
Komentovaná prohlídka výstavy
„Ovce a krávy pod Pradědem
aneb Dějiny a současnost
pastevectví v Jeseníkách“

pátek 28. září 2018

9:30 Kostel Navštívení Panny Marie
v Bílé Vodě
**Mše svatá a připomínka násilné
internace řádových sester**

10:30 Hřbitov Bílá Voda
Požehnání

17:00 Nádvoří Vodní tvrže Jeseník
**Slavnostní koncert Smyčcového
orchestru Jeseník**

Silvestr v lázních

Užijte si konec roku 2018 a nechte
se při tom královsky hýčkat
v Priessnitzových léčebných lázních

5 denní pobyt hotel Priessnitz****

28. 12. 2018 – 1. 1. 2019

již od **7051 Kč**

V ceně zahrnuto ubytování dle vybrané kategorie,
polopenze formou rautů, bohatý společenský a kulturní
program, procedury, slavnostní silvestrovský večer a dárek

Připravili jsme pro vás koncert Terezy Kerndlové, Elton John revíval,
cimbálovou muziku Radovan, Rafael music band a další

*Vyzkoušejte originální
Priessnitzovy procedury
a přivítejte nový rok 2019*



Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNE JESENÍK

tel.: +420 584 491 894
mobil: +420 778 401 703
e-mail: silvestr@priessnitz.cz



www.priessnitz.cz

13. KONFERENCE
S ODKAZEM
VINCENZE PRIESSNITZE
O VÝZNAMU LÁZEŇSKÉ PÉČE

13. ročník

KONFERENCE

s odkazem Vincenze Priessnitze

o významu lázeňské péče

5. až 7. října 2018

na téma

HISTORIE A SOUČASNOST LÁZEŇSTVÍ STŘEDNÍ EVROPY

Vedle odborných přednášek jsme pro Vás připravili tradiční doprovodný program.

Konferenci pro Vás připravuje **SPOLEČNOST VINCENZE PRIESSNITZE z.s.**
ve spolupráci s Priessnitzovými léčebnými lázněmi a.s.

Kontakt: konference@priessnitz.cz

www.priessnitz.cz



Priessnitz
LÉČEBNÉ LÁZNE JESENÍK



Jeseník
město v srdci přírody

Lázeňská VYHLÍDKA

Krásy Jeseníků můžete obdivovat také
ze **STŘEŠNÍ VĚŽIČKY** Sanatoria Priessnitz.
Už v minulosti byla přístupna veřejnosti, ale poté
se více než na desetiletí návštěvníkům uzavřela.
Od roku 2013 však opět vítá všechny, kteří chtějí
mít Pradědovu říši alespoň na chvíli
jako na dlaní.



Ceník vstupného:

Dospělí 30 Kč.

Děti, ZTP, důchodci 10 Kč.

Aktuální informaci o provozní době vám ochotně
sdělíme na tel. 720 979 831.

Informace

Priessnitz

SLUŽBY LÁZEŇSKÉHO INFORMAČNÍHO CENTRA

Chtěli byste poradit s výletem do okolí
lázní nebo na zajímavé místo na Jesenic-
ku? Rádi byste si odvezli vzpomínku na
čas strávený u nás? Po celý rok jsme vám
k dispozici v našem Lázeňském Informač-
ním Centru, které se nachází přímo
v centru lázeňského areálu.

**Lázeňské Informační Centrum
nabízí:**

tipy na výlety v okolí lázní, regionu,
tipy na zajímavé akce

užitečné informace o službách
v lázních, dopravě atd.

veřejný internet
(1 Kč/min, minimálně 15 min)

speciální lázeňské produkty
Priessnitz Boutique

pohlednice, turistické známky
a vizitky, leporela, magnetky,
pamětní ražbu

další suvenýry

plánky Lázeňských stezek
a turistické mapy

populární i odbornou regionální
literaturu a publikace o zakladateli
lázní V. Priessnitzovi

prodej vstupenek na akce MKZ
(divadlo, kino, koncerty apod.)

prodej a půjčovnu holí
GRÄFENBERG WALKING

půjčovnu discgolfových disků

Kontakt:

LIC, Priessnitzova 12/299,
790 03 Jeseník

Tel.: +420 584 491 470

E-mail: infocentrum@priessnitz.cz

www.priessnitz.cz